

FRANCISCI
BACONI DE

VERULAMIO,

Summi Angliæ Can-
celarii,

DE
SAPIENTIA
VETERUM, LIBER.

Editio quarta.

LONDINI,

Excudebat Felix Kyngston, impensis
Jocose Norton, & Richardi
Whitaker. 1634.

Academia Cantabrigiensis
Liber.

FRANCISCI
BACONI EQUI-
TIS AURATI,

Magni Angliæ Sigilli
Custodis

DE
SAPIENTIA
VETERUM LIBER.

*Ad Inclytam Academiam
Cantabrigiensem.*

Editio quarta.

LONDINI,

Excudebat Felix Kyngston, impensis
Jacobi Norton, & Richardi
Whitaker, 1634.

THE HISTORY OF
BACON'S REBEL
IN THE YEAR
1677-78
BY
JAMES OGLE

1677-78

A
m
m
s
d
m
n
r
g
v

ALMÆ MATRI,

Inclytæ Academiæ

CANTABRIGIENSI.

CUM sine Philosophiâ
me certè nec vivere
juvet; meritò vos in
magno honore habeo, à quibus
mibi ista vita præsidia, &
solatia fluxerint. Itaque hoc
nomine, & me, & mea vobis
debere profiteor, quo minus
mirum sit, si vos vestris re-
munerem; ut motu naturali
redeant à quo traxerint ori-
ginem. Et tamen nescio quo-
modo, rara videntur, Vesti-

A 4

gia

DEDICATIO.

gia vos retrorsum spectantage
tia: cum infinita à vobis præas
fecta sint. Nec nimium mihi N
sumam (ut opinor) si sperem si
propter rerum usum medio Ve
ocrem, quod nostrum vita ge. per
nus, & institutum necessari on
traxit; nonnullam ad homi. in
num doctorum inventa, per ca
hac nostra, factam esse acces. ci
sionem. Equidem in eâ opi. a
nione sum, Contemplationes m
in Vitam Activam transla. q
tas, nonnihil novi decoris, &
vigoris acquirere; & suppe.
rente uberiore materiâ, &
magis altas fortas: è radices
agere,

DEDICATIO.

ectare, aut ceriè magis proce-
is prorsus, & frondosas evadere.
mih Neque vos (ut arbitror) ip-
eremsi nòtis, quàm latè pateant
edio Vestra, quamque ad multa
a ge.pertineant. Aequum est tamen
Tari omnia vobis attribui, atque
omi. in vestrum honorem cedere,
per cum Accessiones quæque Prin-
ces. cipiis magnà ex parte debe-
opi. antur. Neque verò ab ho-
mes mine occupato, aliquid ex-
sta. quisitum, aut otii miracu-
& la, & prerogativas requi-
re. retis; sed & hoc amoris meo
& summo erga vos, & vestra
es tribuetis, quòd inter rerum
?,
A 5 Civi.

DEDICATIO.

*Civilium spinas , hac non
prorsus perierint , sed vobis
vestra servata sint.*

Valete.

Alumnus vester aman-
tissimus

FRAN. BACONUS.

PRÆ-

PRÆFATIO.

ANTIQUITATEM primævam, (exceptis quæ in Sacris literis habemus) Oblivio & Silentium involvit; Silentia Antiquitatis, Fabulæ Poëtarum exceperunt : Fabulis tandem successere Scripta quæ habemus, adeo ut Antiquitatis penetralia, & recessus à sequentium Sæculorum Memoriam, & evidentiam tanquam Velo Fabularum discreta, & separata sint; quod se interposuit, & objecit medium, inter ea quæ perierunt, & ea quæ extant. Equidem existimo plerumque in ea opinione fore, me delicias at ludos facere; atque similem ferè licentiam in transferendis Fabulis usurpare, ac ipsi Poëtæ sibi sumpserint in fingendis; quod pro meo jure sanè facere possem, ut contemplationibus magis arduis, hæc ad voluptatem, sive meditationis propriæ, sive lectionis alienæ

P R A E F A T I O .

alienæ aspergerem. Neque me latet
quam versatilis materia sit Fabula, ut
huc illuc trahi, in ò & duci possit;
quantumque ingenii commoditas &
discursus valeat, ut quæ nunquam co-
gitata sint, bellè tamen attribuantur.
Etiam illa cogitatio animam subit, u-
sum hujusce rei jampridem contamina-
tum esse. Multi enim, ut inventis &
placitis suis antiquitatis venerationem
acquirerent, Poëtarum Fabulas ad ea
traducere conati sunt. Atque vetus
illa Vanitas & frequens, nec nuper na-
ta, aut rarò usurpata est. Nam & olim
Chrysippus, Stoicorum opiniones ve-
tustissimis Poëtis, veluti Somniorum
aliquis Interpres ascribere solebat;
Et magis insubè, *Chymici* ludos, &
delicias Poëtarum in corporum trans-
formationibus, ad fornacis experi-
menta transfulerunt. Hæc (inquam)
cuncta nobis satis & explorata, &
expensa sunt; omnemque ingeniorum
circa Allegorias levitatem, & indul-
gentiam

PRÆFATIO.

gentiam perspeximus, & notavimus, neque propterea omninò de sententiâ decedimus. *Primo* enim absit, ut paucorum ineptiæ & licentia, Parabolarum honori in genere detrahant. Hoc enim prophanum quiddam sonat, & audax, cum hujusmodi velis & umbris Religio gaudeat, ut quicæstolat, Commercia divinorum, & humanorum ferè interdicat. Verùm de humanâ Sapientiâ videamus. Fateor certè ingenuè & libenter, me in hanc sententiam propendere, ut non paucis Antiquorum Poëtarum fabulis mysterium, & Allegoriam jam ab origine subesse purem; siue captus veneratione trisci sæculi; siue quòd in nonnullis Fabulis reperio tantam similitudinis cum significato conjunctionem, & texturâ ipsâ Fabulæ, & proprietate Nominum quibus personæ, siue Actores Fabulæ insigniti & veluti inscripti prodeunt, tam aptam & tam claram; ut sensum illum ab initio præceptum

PRÆFATIO.

ceptum & cogitatum fuisse, & de industria adumbratum, nemo constanter negaverit. Quis enim ita durus est, & ad aperta cæcutiens, ut cum audiat *Famam*, *Gygentibus* extinctis, tanquam sororem Posthumam progenitam esse, non illud ad Murmura partium & famas seditiosas, quæ sopitis Rebellionibus ad tempus vagari solent, referat? Aut cum audiat *Typhonem Gygentem*, nervos *Jovis* secuisse, & abstulisse, ac *Mercurium* eos suffuratum esse, & *Jovi* reddidisse: non statim advertat hoc ad Rebelliones prævalidas pertinere, quæ regibus nervos & pecuniarum, & authoritatis incidunt, ita tamen, ut per Sermonum comitatem, & prudentia Edicta, animi subditorum, non ita multò post quasi furtim reconcilientur, & vires Regibus restituantur? Aut cum audiat in illâ memorabili Deorum contra Gygantes Expeditione, *Asnum Sileni*, cum ruderet, maximi momenti ad profli-

P R A E F A T I O .

profligandos Gygantes fuisse; non li-
quidò cogitet hoc devastis Rebellium
conatibus, qui plerunque per inanes
rumores & terrores dissipantur, con-
fictum fuisse? Etiam Nominum con-
formitas & Iudicium, cui tandem ho-
minum obscurum esse potest? Cùm
Metis uxor *Jovis* planè consilium so-
net; *Typhon* tumorem, *Pan* universum,
Nemesis vindictam, & similia. Neque il-
lud quenquam moveat, si aliquid in-
terdum Historiæ subsit, aut si nonnul-
la ornamenti gratiâ addita sint, aut si
Tempora confundantur, aut si ex unâ
Fabulâ quippiam transferatur in ali-
am, & nova Allegoria inducatur. Ne-
cesse enim fuit hæc fieri, cùm Inventa
vtrorum fuerint, qui & ætate disjuncti,
& instituto diversi erant; cùm alii an-
tiquiores, alii recentiores fuerint, alii
rursus naturam rerum, alii res civiles
sibi proponerent. Habemus etiam &
aliud sensus occulti, & involuti signum
non parvum, quòd nonnullæ ex Fa-
bulis

P R Æ F A T I O.

bulis tam absurdæ narratione ipsâ, & insulsæ inveniantur, ut Parabolam etiam ex longinquo ostendent, & veluti clament. Quæ enim probabilis est Fabula, etiam ad voluptatem, & Historiæ similitudinem conficta esse potest: Quod autem nulli in mentem venisset cogitare, aut narrare, id in alios usus quæsitum videtur. Quale enim figmentum illud? *Jovem, Metin* in uxorem accepisse, eamque statim ut gravidam sensisset comedisse, unde ipse gravidus fieri cœpit, & *Palladem* armatam ex capite peperit? Equidem existimo nulli mortalium obvenire, vel somnium tam extra cogitationis vias situm, & monstruosum. Ante omnia illud apud nos maxime valuit, & plurimum ponderis habuit, quod ex fabulis complures nullo modo nobis videntur ab eis inventæ, à quibus recitantur & celebrantur, *Homero, Hesioda*, reliquis, si enim liquidò nobis constitisset eas ab illâ ætate, atque illis

PRÆFATIO.

illis authoribus manasse, à quibus
commemorantur, & ad nos deven-
runt; nil magni certè, aut excelsi ab
huiusmodi origine nobis (ut postra-
fert conjectura) expectare, aut suspi-
cari, in mentem venisset. Verùm si
quis attentius rem consideret, appa-
rebit, illas tradi, & referri tanquam
prius creditas, & receptas, non tan-
quam tùm primò excogitatas, & ob-
latas. Quinetiam cùm diversis modis
à Scriptoribus ferè Coævis referantur;
facile cernas quòd commune est, ex
veteri memoriâ desumptum; quòd va-
rium, ex singulorum ornatu additum:
Atque hæc res exillimationem earum
apud nos auxit, ac si nec Ætatis,
nec Inventionis Poëtarum ipsorum
essent; sed veluti Reliquiæ sacræ &
Auræ tentes, Temporum meliorum;
quæ ex traditionibus Nationum ma-
gis Antiquarum in Græcorum Tubas
& Fistulas incidissent. Quod si quis
obstinato animo contendat, Allego-
riam

PRÆFATIO.

riam in fabulâ semper subditiâ, & impositâ, nec omnino nativâ, & genuinâ fuisse; ei molesti non erimus, sed gravitatem illam iudicii, quam affectat, licet hebetiorem & ferè plumbeam, remittemus; atque illum (si modò dignus sit) alio modo, tanquam de integro adoriemur. Duplex apud homines repertus est, atque increbuit Parabolârum usus, atque quod magis mirum sit ad contraria adhibetur. Faciunt enim Parabolæ ad Involucrum & Velum; faciunt etiam ad Lumen & Illustrationem. Atque misso illo usu priore (potius quàm lites suscipiamus) & receptis Fabulis antiquis, ut rebus vagis, & ad delectationem compositis; Manet tamen procul dubio posterior iste usus, neque ullâ ingenii violentiâ nobis extorquebitur, neque impedit quifquam, (qui sit mediocriter doctus) quin protinus recipiatur tanquam res gravis & sobria, atque omnis vanitatis

P R Æ F A T I O .

nitatis expertis, & Scientiis apprime
utilis, atque adeò necessaria. Hoc
ipsum, inquam, ut in inventis novis,
& ab opinionibus vulgaribus remo-
tis, & penitus abstrusis, aditus ad
intellectum humanum magis facilis
& benignus per easdem quæratur. I-
traque Antiquis Sæculis, cùm ratio-
nis humanæ inventa, & conclusiones
etiam eæ quæ nunc tritæ & vulgatæ
sunt, tunc temporis novæ & insuetæ
essent, omnia fabularum omnigenum,
& Ænigmatum, & Parabolarum, &
similitudinum plena erant: atque per
hæc docendi ratio, non occultandi
artificium quæsitum est; rudibus sci-
licet tunc temporis hominum inge-
niis, & subtilitatis, nisi quæ sub sen-
sum cadebat, impatientibus, & ferè
incapacibus. Nam ut *Hieroglyphica*
Literis, ita *Parabolæ* Argumentis erant
antiquiora. Atque etiam nunc, si quis
novam in aliquibus lucem humanis
mentibus affundere velit, idque non
in

PRÆFATIO.

in commodè & asperè, prorsus eadē
viā insistendum est, & ad similitudi-
num auxilia confugiendum. Quare
quæ dicta sunt, ita claudemus. *Sapi-*
entia Prisci Sæculi, aut magna aut for-
tix fuit: Magna, si de industria ex-
cogitata est *Figura* sive *Tropus*: Fe-
lix, si homines aliud agentes, materiam
& occasionem tantæ contemplationum
dignitati præbuere. Operam autem
nostram (si quid in eā sit quod ju-
vet) in neutrá re malè collocatam
censebimus. Aut enim *Antiquitatem*
illustrabimus, aut res ipsas. Neque
possum ignorare hanc rem ab aliis
tentatam esse: sed tamen ut quòd
sentiam, eloquar, idque non fastidi-
sè sed liberè, Rei decus & virtus ex
huiusmodi laboribus licèt magnis &
operosis, ferè perit. dum homines
rerum imperiti, & non ultra Locos cer-
tos Communes docti *Parabolarum* sen-
sus ad vulgaria quædam, & generalia
applicaverunt, atque earundem vim
veram

PRÆFATIO.

veram & proprietatem genuinam ac
indagationem altiore non attige-
runt. Nos autem erimus (ni fallimur)
in rebus vulgatis novi, & aperta &
plana à tergo relinquentes, ad ulteri-
ora, & ditiora tendemus.

ju
lon
D
tu
di

I
FRANCISCI BACONI
DE
SAPIENTIA
VETERUM,
LIBER.

I.

CASSANDRA,
sive Parresia.

Narrant CASSAN-
DRAM ab Apolline
adamatam fuisse, at-
que variis artificiis e-
jus desideria elusisse, spes nihi-
lominus fovisse, quousque donum
Divinationis ab eo extorsisset;
tum verò natam quod ab initio
dissimulatione suâ quasivisset,
preces

2 DE SAPIENTIA

preces ejus aperte rejecisse: Illum cum quod temerè largitus erat nullo modo revocare posset, & tamen vindictà arderet, nec scœmina callide ludibrio esse vellet, muneris suo pœnam addidisse; ut illa quidem vera semper pradiceres, sed nemo ei crederet; itaque vaticiniis ejus veritas mansit; fides defuit: quod illa perpetuò expectata est etiam in excidio Patriæ suæ, de quâ sæpius monuerat, nemini auscultante, aut credente. Fabula dein tempestiva, & inutili libertate consiliorum, & monitorum conficta videtur: Qui enim ingenio sunt pervicaci & aspero, nec se Apollini, id est, Deo Harmoniæ submittere volunt, ut rerum modos, & measuras, sermonumque

velut

veluti tonos, aculos & graves, au-
 rium etiam magis peritatum, &
 magis vulgarium differentias,
 tempora denique tum loquendi
 tum silendi ediscant & observent:
 licet sint prudentes & liberi, &
 consilia afferant sana & bona;
 nunquam tamen ferè suavis & im-
 petu suo proficiunt, neque ad res
 tractandas efficaces sunt; sed po-
 tius exitium eis apud quos se in-
 gerunt, maturant, & tum demum
 post calamitatem & eventum, ut
 vates, & in longum prospicientes
 celebrantur. Atque hujus rei
 exemplum eminet in M. Catone
 Uticensi. Ille enim interitum
 Patrie, & Tyrannidem, primò ex
 conspiratione, deinde ex contentio-
 ne Cæsaris cum Pompeio secun-
 dam,

4 DE SAPIENTIA

*tam, diu antè, tanquam è speculâ
previdit, & tanquam ex Oraculo
predixit, sed nil profecit interim,
verùm obsuit potius, & mala pa-
tria acceleravit. Id quod pruden-
ter advertit, & eleganter descri-
bit M. Cicero, cùm ad amicum
ita scribat: Cato optimè sentit,
sed nocet interdum Reipublicæ:
loquitur enim tanquam in Re-
publicâ Platonis, non tanquam
in sæce Romuli.*

II.

TYPHON, five Rebellis.

Narrant Poëta JUNONEM
indignatam, quòd Iupiter reli-
PALLADEM ex sese sine eâ ner-
peperisset, omnes Deos, atque est,
Deas precibus fatigasse, ut ipsa ter
etiam

VETERUM. 5

etiam sine Iove partum ederet.
 Et postquam violentie, & im-
 portunitati ejus annuissent, ter-
 ram illa concussit, ex quo motu
 TYPHON natus est, Monstrum
 ingens, & horrendum. Ille Ser-
 penti veluti nutritio datus est, ut
 ab eo aleretur. Nec mora, post-
 quam adolevisset, quin bellum Iovi
 moveret. In eo conflictu Iupiter
 in potestatem Gygantis venit, qui
 illum in humeros sublatum in re-
 gionem remotam, & obscuram
 transportavit, & concisis nervis
 & manuum & pedum, & secum
 abreptis, mancum, & mutilatum
 Iupiter reliquit. MERCURIUS autem
 eâ nervos Iovis Typhoni suffragatus
 est, atque eos Iovi restituit: Iupi-
 ipsa ter confirmatus, Bellum rursus

6 DE SAPIENTIA

impetiit; ac primum fulmine vul-
neravit, ex cujus sanguine serpen-
tes nati sunt. Tum demum ruen-
tem, & fugientem (Aetnam super
eum jaculatus) mole montis op-
pressit. Fabula de fortunâ Regum
variâ, & Rebekomibus qua in
Monarchiis quandoque evenire
consueverunt, conficta est. Reges
enim regnis suis, ut Iupiter Iuno-
ni, velati Matrimonii vinculo
juncti rectè censentur: sed accidit
nonnunquam ut imperandi cen-
suetudine depravati, & in Tiran-
nidem vergentes, omnia ad se tra-
hant, & contempto Ordinum, &
Senatus sui consensu, ex sese pari-
ant: id est ex arbitrio proprio, &
imperio mero cuncta administrēt.
Id populi agrè ferentes, & ipsi
moliunt.

vul- moluntur Caput aliquod vernam
 pen- ex sese creare, & extollere. Ea res
 nen- ex occulta sollicitatione nobilam,
 super & procerum fere initia sumit,
 s op- quibus conniventibus, tum popu-
 gum li suscitatio tentatur; ex qua Tu-
 a in mor quidam rerum (per Typhonis
 enire infantiam significatus) sequitur.
 Reges Atque iste rerum status ab insita
 un- Plebis pravitate & natura ma-
 culo ligna (Serpente Regibus infestis-
 cidit simo) nutritur. Defectione
 cen- autem viribus coalita, postremo
 ran- res in apertam rebellionem erum-
 tra- pit; que quia infinita mala & re-
 , & gibus & populis infligit sub dira
 vari. illa Typhonis effigie representatur,
 , & in qua Centum Capita ob divisas
 frēt. prestates, Ora flammantia ob in-
 ipsi cendia, Anguinem cingula ob pe-
 liun-

8 DE SAPIENTIA

stilentias, (praesertim in obsidionibus) Manus ferrea ob cades, ungues Aquilini ob rapinas, Corpus a plumis contactum ob perpetuos rumores, & nuntios & trepidationes, & huiusmodi. Atque interdum Rebelliones istae tam pravae, tam lidae sunt, ut Reges cogantur, tanquam à Rebellibus transportari, relictis Regni sedibus & urbibus primariis, vires contrahere, & in remotam aliquam, & obscuram Provinciam ditionis suae se recipere, Nervis & Pecuniarum, & Majestatis accisis: sed tamen non ita multo, post Fortunam prudenter, tolerantes, virtute & industria Mercurii nervos recipiunt, hoc est, affabiles facti, & per edicta prudentia & sermones benigni-

ditioni benignos, reconciliatis subditorum
s, un. animis & voluntatibus, subinde
Corpu. alacritatem ad impensas conferen-
os ru. das, & novum auctoritatis vigo-
datio. rem excitant. Nihilominus pru-
inter. dentes, & cauti aleam Fortune
rava. tentare plerunque nolunt, & a
tan. pugnâ abstinere, sed tamen ope-
rtari, tam dant, ut aliquo facinore me-
hibi. morabili existimationem Rebel-
e, & lium frangant. Quod si ex voto
sch. succedat, illi vulneris accepti con-
a se scii, & rerum suarum trepidi,
um, primo ad fractas, & inanes minas
ta. veluti Serpentum sibilos se ver-
nam tunt. Deinde rebus desperatis fu-
e & gam capeſſunt. Atque tum de-
eci. mum postquam rucere incipiant,
& tutum est, & tempestivum Regi-
ones bus, copiis & universa mole regni,
sig-

10 DE SAPIENTIA

tanquam Aëna Monte eos persequi, & opprimere.

III.

CYCLOPES, sive Ministri terroris.

NARRANT CYCLOPES, ob feritatem & immanitatem primo à Iove in tartarum detractos, & perpetuo carceri adjudicatos fuisse: verum postea Telus Iovi persuasit, ei non abs re fore si eos vinclis liberaret, & eorum operâ ad fulmina fabricanda uteretur. Quod & factum est, atque illi officiosi, & industrii fulmina atq; alia terroris instrumenta assiduò opere & minaci strepitu fecerunt. Tempore autem labente evenit, ut Iupiter, Esculapio, Apollinis

VETERUM. II

linis filio, succenseret, ob hominem
 medicinā à morte excitatū; Iram
 autem regens (quia parum iusta
 indignandi causa suberat ob faci-
 nus pium, & celebre) CYCLO-
 PES in eum secreto instigavit, qui
 nihil cunctati fulmine eum inter-
 emere: In cuius rei vindictam, A-
 pollo, Iove non prohibente sagittis
 eos consecit. Fabula ad Regum
 facta pertinere videtur. Illi enim
 ministros sevos, & sanguinarios,
 & exactores primo suppliciis affi-
 ciunt, & à rebus summovent. Po-
 stea ex Concilio Telluris, id est,
 ignobilis, & parum honorifico,
 (prævalente utilitate) eos rursus
 adhibent, scubi aut executionum
 severitate, aut exactio-
 num acerbi-
 tate opus est. Illi natura truces, &

12 DE SAPIENTIA

ex priore fortunâ exasperati, & satis sentientes, quid ab illis expectetur, miram diligentiam in huiusmodi rebus præstant; se parum canti, & ad gratiam incundam & aucupandam precipites, aliquando ex secretis Principum natibus & incertis mandatis invidiosam aliquam executionem peragunt. Principes autem invidiam declinantes, & satis gnari huiusmodi instrumenta nunquam sibi defutura eos destitunt; & propinque & amicis eorum qui penas subierunt, atque horum delationibus & vindicta & odio populi eos relinquunt, unde magni plausu, ex prosperis in regis votis & acclamationibus, se magis

ati, magis quam immerito percunt.

IV.

NARCISsus, five
Philautia.

NARCISsus fuisse tradi-
tur forma, & venustate
mirabilis, sed suberat superbia in-
gens, & fastidium intolerandum.
Itaque cum sibi placeret, alios de-
spiceret, vitam egit solitariam in
sylvis, & uenationibus, cum pan-
cis comitibus quibus ipse omnia
erat. Affectabatur etiam cum
ubique Nympha Eccho. In hoc
vita instituto fatale ei erat ad
fontem quendam lymphidum veni-
re, & juxta eum sub aestum me-
se diei decumbere. Cum autem
in

14 DE SAPIENTIA

in aqua Imaginem propriam
 spexisset, in contemplationem
 ac deinde in admirationem effu-
 sus, & raptus, nullo modo ab
 iusmodi spectro, & simulachro
 strahi poterat; sed perpetuo
 fixus obtorpuit; ac tandem in
 rem nominis sui conversus est; qu-
 Flos (incunite Vere) se ostendit,
 Diis inferis, Plutoni, Proserpina
 & Eumenidibus sacer est. Fabul-
 illorum & ingenia & fortunas re-
 presentare videtur, qui sive ob for-
 mam, sive ob aliquas alias doct-
 quibus ab ipsa natura, nulla asce-
 dente industria propria, ornati &
 insigniti sunt, effuse se ipsos amant,
 & quasi depereunt. Cum hoc
 enim animi statu conjunctum fere
 est; ut non multum in publico, aut
 in

in rebus civilibus versentur; cum
 in eo vitæ genere necesse sit occur-
 rere multis neglectis & vilipen-
 dia, quæ animos eorum deicere &
 turbare possint. Itaque vitam ple-
 rumque degunt sollicitariam, &
 privatam, & umbratilem, cum
 per paucos comitum delectu, eoque
 ex iis qui illos magnopere colere &
 admirari videntur, quique illis
 veluti Eccebo in omnibus dictis
 suis assentantur, & verborum ob-
 loquia præstant. Ex hac consuetu-
 dine depravatos, & inflatos, &
 tandem admiratione sui ipsius at-
 tonitos, mira occupat desidia &
 inertia, ut prorsus torpeant, &
 omni vigore, & alacritate desti-
 tuantur. Eleganter autem sumi-
 tur Fles vernus ad huiusmodi in-
 genio-

16 DE SAPIENTIA

geniorum similitudinem, cum illa ingenia sub initia sua floreat, & celebrentur, sed etate confirmata expectationem de iis conceptam destituant, & frustentur. Eodem pertinet, quod Flos ille Diis inferis sacer sit; quia homines talis indolis ad omnia inutiles prorsus evadunt. Quicquid autem nullum ex se fructum edit, sed (veluti via navis in mari) transit, & labitur, id apud antiquos umbris, & labitur, Diis inferis consecrari solebat.

V.

STYX, sive Fœdera.

PERVULGATA est narratio, & in compluribus fabulis interponitur, de unico illo Iuramento, quo Dii superi se obstringere

gere solebant, cum pœnitentia lo-
 cum sibi nullo modo relinqui vo-
 lebant. Illud Iuramentum nullam
 Majestatem celestem, nullum
 Attributum divinum, advocabat,
 & testabatur; sed STY GEM,
 Fluvium quendam apud inferos,
 qui atria Ditis, multis spiris
 interesus cingebat. Hac enim
 formula Sacramenti sola, neque
 prater eam alia quæpiam, firma
 habita est, & inviolabilis; Sci-
 licet incumberas pœna perjurii,
 Diis imprimis metuenda, ut qui
 fefellisset, ad Deorum convivis
 per certa annorum spacia non ac-
 cederet. Fabula de Fœderibus, &
 Pactis Principum conficta vide-
 tur: in quibus illud nimio plus
 quàm oporteret verum est, Fœde-
 gere

18 DE SAPIENTIA

ra quacunque solennitate & reli-
 gione iuramenti munita, parum
 firma esse, adeo ut fere ad existi-
 mationem quandam & famam
 & Ceremoniam magis quam ad
 fidem & securitatem, & effectum
 adhibeantur. Quin si accesserint
 etiam affinitatis vincla, veluti
 Sacramenta Nature, si merita
 mutua, tamen omnia infra ambi-
 tionem, & utilitatem, & Domi-
 nationis licentiam esse, apud ple-
 rosque reperiuntur. Tanto magis
 quod Principibus facile sit per
 pretextus varios, & speciosos, cu-
 piditates suas, & fidem minus sin-
 ceram (nemine rerum arbitro, cu-
 ratio sit reddenda) tueri & vela-
 re. Itaque unum assumitur ve-
 rum, & proprium fidei firmamen-

A
 & reli-
 darum.
 existi-
 mam
 am ad
 lectum
 ferin
 velut
 merita
 ambi-
 Domi-
 d ple-
 magis
 sit po-
 os, cu-
 us sin-
 ro, cu-
 vela-
 ur ve-
 amen-
 rum,

um, neque illud Divinitas ali-
 na coelestis: Ea est Necessitas
 Magnum potentibus Numen;)
 & Periculum Status, & Com-
 municatio Utilitatis. Necessitas
 utem per STYGE M eleganter
 representatur, Flumen fatale, &
 irremediabile. Atque hoc numen
 advocavit ad Fœdera Iphicra-
 es Atheniensis, qui quoniam in-
 ventus est, qui ea aperte loquere-
 ur, quæ plerique tacite animo vol-
 unt, non abs re sit, ipsius verba
 inferre. Is cum Lacedæmonios,
 varias cautiones & Sanctiones,
 & Fœderum Firmamenta, &
 vincula excogitare & proponere
 animadverteret, interfatus; Vnū
 inquit) Lacedæmonii, nobis vo-
 liscum vinculum, & securita-
 tis

20 DE SAPIENTIA

cis ratio esse possit, si plane, de
monstretis, vos ea nobis conce
fisse, & inter manus posuisse, &
vobis facultas lædendi nos,
maxime velletis, minime suppet
re possit. Itaque si facultas lædendi
sublata sit, aut si ex fœdere ruptus
periculum ingruat perditionis, aut
diminutionis status, aut vectig
lium, tum demum fœderata Clia
sancta, & tanquam Iuramentum
STYGIS confirmata censi poter
unt: cum metus subsit interditi
illius & Suspensionis à Convivio
Deorum; sub quo nomine Imperium
Iura, & prerogativa, & affluentia
& fœlicitas, antiquis signifi
cantur.

men
& f
Vition

VI.

PAN, sive Natura.

Antiqui universam Naturam sub persona PANIS diligentissime descripserunt; Huius generationem in dubio relinquunt. Alii enim asserunt eum à Mercurio genitum; alii longe à liam generationis formam ei tribuunt; Alii enim procos universos cum Penelope rem habuisse, ex quo promiscuo concubitu, PANAM communem filium ortum esse. Atque in hac posteriore narratione, proculdubio, aliqui ex recentioribus, veteri fabule, nomen Penelopes imposuere, quod & frequenter, faciunt, cum narrationes antiquiores, ad personas & nomi-

22 DE SAPIENTIA

nomina juniora traducunt, idque,
quandoque absurdè & insulsiè; lo-
hic cernere est; Cum PANEX aot
tiquissimis Diis, & longè apt
tempora Vlyssis fuerit, atque ira,
super Penelope ob matronalium
castitatem Antiquitati venerand
lis haberetur. Neque prætermitt
tenda est tertia illa generatio
explicatio: quidam enim prodi
runt eum Iovis, & Hybreos, un
est, Contumelia filium fuisse. Ura
cunque orto, Parce illi sorores
fuisse perhibentur. Effigies autem
PANIS talis ab Antiquitatib
describitur: Cornutus, cornib
usque ad Cælum fastigiatis, curre
pore toto hispidus, & villosus
barba imprimis promissa. Figuri
biformis, humana quo ad superote

idque, sed semisera, & in Capra pedes
 lise; lesinens. Gestabat autem Insignia
 ex adestatis; sinistra, Fistulam, ex
 e aptem calamis compactam; dex-
 que ira, Pedum, sive Lignum superius
 onaluvum, & inflexum; Induebatur
 nerantem Chlamide ex pelle Pat-
 ermalis. Potestates ei & Munera
 rationisjmodi attribuuntur, ut sit
 rodidens venatorum, etiam pasto-
 eos, um, & universum Ruricolarum
 e. Urales item Montium: erat etiam
 sororoximus Mercurio Nuncius De-
 santum. Habebatur insuper Dux,
 quit & Imperator Nympharum, quæ
 ornibircæ eum perpetuo Choreas du-
 is, care, & tripudiare solebant:
 illosomitabantur & Satyri, & his
 Figurniores Sileni. Habebat etiam
 superotestatem terrores immittendi
 praser-

24 DE SAPIENTIA

praesertim inanes, & superstiti
 sos, qui & Panici vocati sunt.
 Res gestae autem ejus non minus
 memorantur: Illud praecipue
 quod Cupidinem provocavit in
 luctum, à quo etiam in certamine
 victus est: Etiam Typhoneum
 Gigantem retibus implicavit, na-
 cohibuit: atque narrant insup-
 cum Ceres mæsta, & obraptes,
 Proserpinam indignata, se abscis-
 disse, atque Dii omnes ad eam
 investigandam, magnopere ince-
 buissent, & se per varias vias, quæ
 speriti essent; PANI solummodo
 ex fœlicitate quadam contigisse
 ut inter venandum eam inveniret,
 & indicaret. Ausus est quæ-
 re cum Apolline de victoriâ
 Musices decertare, atque etiam

My

restitui Myda iudice praelatus est : ob
 ri suum quod Indicium Mydas asininas
 manures tulit, sed clam, & secreto.
 ipine Amores PANIS nulli referun-
 vit tur, aut saltem admodum vari,
 tam quod mirum inter turbam Deo-
 honeum prorsus tam profuse, amato-
 vit, nam videri possit. Illud solum mo-
 nsuplo ei datur, quod Eccho adama-
 rapiter, qua etiam uxor ejus habita-
 abscist, atque unam etiam Nympham
 ad edyringam nomine, in quam prop-
 incer iram, & vindictam Cupidinis
 vias, quem ad luctum provocare non
 mmeveritus esset) incensus est. Ne-
 ntigine etiam prolem ullam suscepit
 mve quod similiter mirum est, cum
 st qdii praesertim Masculi prolifici
 ietio admodum essent) nisi quod ei tri-
 etiam natur tanquam filia, muliercu-
 My la

26 DE SAPIENTIA

la quaedam Ancilla JAMBER
mine, qua ridiculis narratiuncu
oblectare hospites solebat, ejusq
proles ex coniuge Eccho esse,
nonnullis existimabatur. Fab
nobilis, si qua alia, atq; natu
arcanis & mysteriis graviora,
quasi distenta.

PAN (ut & nomen ipsu
etiam sonat) Universitatem
rum, sive Naturam represent
& proponit. De hujus origi
duplex omnino sententia est;
que adeo esse potest: aut enim
MERCURIO est, verbo sci
cet divino, (quod & Sacralite
extra controversiam ponunt,
Philosophis iis, qui magis div
habiti sunt visum est;) aut
confusis rerum seminibus.

enim unum rerum principium po-
 suerunt, aut ad Deum illud re-
 tulerunt; aut si materiatum prin-
 cipium volunt, illud tamen poten-
 tia varium asseruerunt; adeo ut
 omnis huiusmodi controversia, ad
 illam distributionem reducat,ur,
 ut Mundus sit, vel à Mercurio,
 vel à Proci omnibus.

Namque canebat uti magnum
 per inane coacta

Semina, terrarumque animæque
 Marisque fuissent

Et liquidi simul ignis, & hiis ex-
 ordia primis,

Omnia & ipse tener Mundi con-
 creverit orbis.

Tertia autem generatio Panis
 iusmodi est, ut videantur Græci
 liquidæ Hebræorum mysteriis,
 vel per Egyptios internuncios,

C

vel

28 DE SAPIENTIA

*vel utcunque inaudivisse; pertinet enim ad statum Mundi non iu-
 meris natalibus suis, sed post lapa-
 sum ADAMI, morti, & cor-
 ruptioni expositum, & obnoxium
 factum. Ille enim status, Dei, &
 Peccati proles fuit, ac manet. Iste
 que triplex ista narratio de gene-
 ratione PANIS, etiam veram
 deri possit, si rite & rebus, & tem-
 poribus distinguatur: Nam ipse
 PAN, quem intuemur, & con-
 templamur, ac nimio plus quid
 oportet colimus, ex verbo Dur-
 vino, mediante confusa Manoa-
 ria, & subintrante Prævaricatio-
 ne, & Corruptione, ortum habet
 Naturæ rerum, Fata rerum, sicut
 res vere prohibentur & ponuntur
 naturalium siquidem Causarum ca-*

rtin Catena, Ortus rerum, & Dura-
 tion idones, & Interitus, & Depressio-
 nes, & Eminentias, & Labores,
 & cetera Fortuitates, et Fata denique
 proxima, quae rebus accidere possunt,
 dei, tribuunt. Cornua autem Mundo
 et. distribuuntur; quod Cornua hu-
 ius generis modi ab imo latiora, ad verti-
 ceram acuta sunt: Omnis enim re-
 rum natura instar Pyramidis a-
 cuta est: Individua enim infinita
 continentur; ea colliguntur in species, et
 in quas multiplices. Species rursus
 in genera, atque haec
 Maiores ascendendo in magis gene-
 ricatibus contrahuntur, ut tandem
 in habita tanquam in unum coire vi-
 dentur, sicut. Neque mirum est P A-
 nuntius cornua etiam Caelum feri-
 ssare cum summitates natura sive

30 DE SAPIENTIA

Idea universales etiam ad divi
quodammodo pertingant. Para
tus enim, et propinquus est tra
situs à Metaphysicâ ad Theol
giâ naturalem. Corpus autem
Naturæ elegantissimè, et veris
sime depingitur Hirsutum, pri
ter rerum Radios; Radii eni
sunt tanquam Naturæ crines, bi
ve villi, atque omnia fere vel in
gis vel minùs radiosa sunt; qu
in facultate visus manifestissim
est, nec minus in omni virtute
operatione ad distans: Quicq
enim operatur ad distans, id en
Radios emittere recte dici pos
sed maximè omnium prom
Barba PANIS, quia Radii C
porum cælestium maximè ex
gunguo operantur et penetrant

divin Quinet Sol, quando parte superi-
Para re ejus nube obvoluta, Radii infe-
st tra rius erumpunt, ad aspectum Bar-
Theob batus cernitur. Etiam Corpus
ante Natura rectissime describi Bisfor-
veris me, ob differentiam, Corporum
, pri superiorum et inferiorum. Illa enim
ii en ob pulchritudinem et motus equa-
ines, bilitatem et constantiam, necnon
vel m Imperium in terram, et terrestria,
t; q merito sub humana figura repra-
ssim sentantur. Hæc autem ob pertur-
runt bationem, et motus incompósitos, et
uicq quod à Cælestibus regantur, Bruti
id en animalis figura contenta esse pos-
ci pot sunt. Eadem Corporis descriptio
prom pertinet ad participationem speci-
dii C erum. Nulla enim Natura simplex
è ex videri potest, sed tanquam ex duo-
netr bus participans et concreta. Ha-

32 DE SAPIENTIA

bet enim Homo nonnihil ex Bruto, Brutum nonnihil ex Planta, Planta nonnihil ex Corpore inanimato, omniaque revera Bisformia sunt, et ex Specie superiore et inferiore compacta. Acutissima autem est Allegoria de pedibus Caprae, propter motum ascensionis Corporum terrestrium versus Regionem aëris et Caeli: Capra enim Animal scansorium est, ea quae à rupibus pendere, atque precipitiis herere amat; quod etiam res licet inferiori Globo destinatae miris modis faciunt, ut in Nubibus, et Meteoris manifestissimum est. Insignia autem in manibus PANIS duplicia. Alterum Harmonia, alterum Imperii. Falsa enim ex septem calami

Con

Concentum rerum, et Harmoniam, sive concordiam cum discordia mixtam, qua ex septem stellarum Errantium motu conficitur, evidentè ostendit. Pedum autem illud etiam nobilis translatio est; propter vias Nature partim re-
ctas, partim obliquas. Precipue autem Lignum, sive Virga, versus superiorem partem curva est; quia omnia providentia divine opera, in Mundo fere per ambages, et circuitus fiunt; ne aliud agi videri possit, aliud interim revera agatur; ut Iosephi venditio in Egyptum, & similis. Quinetiam in Regimine humano omni prudentiore, qui ad gubernacula sedent, populo convenientia per pratextus et vias obliquas fœli-

34 DE SAPIENTIA

cins qua volunt, quam ex directo
 superinducunt, et insinuant; adeo
 ut omnis Imperii Virga sive Ba-
 cillum verè superius inflexum sit.
 Vestis PANIS et amiculum in-
 geniosè admodum ex pello PAR-
 DALIS fuisse fingitur; propter
 maculas ubique sparsas; Cælum
 enim stellis, Maria insulis, Tellus
 floribus consperguntur, atq; etiam
 res particulares fere variegata
 esse solent circa superficiem, qua
 veluti rei chlamis est. Officium au-
 tem PANIS nulla alia re tam ac-
 vivum proponi, atque explicari
 potuerit, quam ut Deus venato-
 rum sit: Omnis enim naturalis
 actio atque adeo motus & proces-
 sus, nihil aliud quam venatio est.
 Nam et Scientia et Artes Opera
 sua

sua venantur, & Concilia huma-
na fines suos, atque res naturales
omnes vel alimenta sua tanquam
predam, vel voluptates suas tan-
quam solatium venantur, idque
modis peritis & sagacibus.

Torva Leæna Lupum sequitur,
Lupus ipse capellam,
Florentem Cythiſum sequitur
lasciva Capella.

Etiā Ruricolarum in genere
PAN Deus est, quia hujusmodi
homines magis secundum natu-
ram vivunt, cum in urbibus &
Aulis natura à cultu nimio cor-
rumpatur, ut illud Poëta amato-
rum verum sit.

— Pars minima est ipsa puella sui.
Montium autem imprimis Pra-
ses dicitur PAN, quia in Monti-
bus

36 DE SAPIENTIA

*bas & locis editis Natura rerum
 panditur atque oculis & contem-
 plationi magis subjicitur. Quod
 alter à Mercurio Deorum nun-
 cius sit P A N, ea allegoria planè
 Divina est, cum proximè post ver-
 bum Dei ipsa Mundi imago, Di-
 vine potentie et sapientie prae-
 conium sit. Quod et Poëta divinus
 cecinit. Coeli enarrant gloriam
 Dei, atque opera manuum e-
 jus indicat firmamentum, P A
 N A autem oblectant Nymphae
 & Anima scilicet: Delicia enim
 Mundi, Anima viventium sunt
 Ille autem meritò earum Impe-
 rator, cum illae naturam quae
 suam veluti Ducem sequantur
 et circa eam cum infinita varie-
 tate, veluti singula more patri-
 sal*

VETERUM. 37

*salient, et choreas ducant, motu
 neutiquam cessante: una perpetuò
 comitantur Satyri et Sileni; Se-
 nectus scilicet et Iuventus; Om-
 nium enim rerum est ætas que-
 dam hilaris et saltatrix; atque
 rursus ætas tarda et bibula: utri-
 usque autem ætatis studia verè
 contemplanti (tanquam Demo-
 crito) fortasse ridicula, et defor-
 mia videntur, instar Satyri ali-
 cujus aut Sileni. De Panicis au-
 tem terroribus prudentissima do-
 ctrina proponitur: Natura enim
 rerum omnibus viventibus indi-
 dit metum, ac formidinem, vitæ
 atque essentiae suæ conservatricem,
 ac mala ingruentia vitantem et
 depellentem: veruntamen eadem
 Natura modum tenere nescia est;
 sed*

38 DE SAPIENTIA

sed timoribus salutaribus semper
 vanos et inanes admiscet, adeo ut
 omnia (si intus conspici darentur)
 Panicis terroribus plenissima sint;
 praesertim humana, quae supersti-
 tione (quae verè nihil aliud, quam
 Panicus terror est) in immensum
 laborant; maximè Temporibus
 duris et trepidis et adversis.
 Quod vero attinet ad audaciam
 PANIS, et Pugnā per provo-
 cationem cum Cupidine; id eo
 spectat, quia Materia non caret
 inclinatione et appetitu ad disso-
 lutionem Mundi et recidivatio-
 nem in illud Chaos antiquum, nisi
 praevalida rerum concordia (per
 Amorem sive Cupidinem signi-
 ficata) malitia et impetus ejus
 cohiberetur et in ordinem compul-
 leretur:

leretur: Itaque bono admodum
 hominum et rerum fato sit, ut il-
 lud certamen PAN adversum ex-
 periat, et victus abscedat. Eo-
 dem prorsus pertinet, et illud de
 Typhone in retibus implicato;
 quia utcumque aliquando vasti; et
 insoliti rerum tumores sint (id
 quod Typhon sonat) sive intu-
 mescant maria, sive intumescent
 nubes, sive intumescat Terra sive
 alia, tamen Rerum Natura hu-
 jusmodi corporum exuperantias,
 atque insolentias, reti inextrica-
 bili implicat, et coërcet, et ve-
 luti catena adamantina devincit.
 Quod autem Inventio Cereris
 huic Deo attribuitur, idque inter
 venationem; reliquis Diis nega-
 tur, licet sedulo quærentibus, et
 illud

40 DE SAPIENTIA

illud ipsum agentibus; monitum
habet verum admodum et pro-
dens; hoc est, ne rerum utilium, a
vitam et cultum Inventio,
Philosophiis Abstractis, tanquam
Diis Majoribus expectetur; licet
totis viribus in illud ipsum incum-
bant, sed tantummodo à Pane
id est, Experienciâ sagaci
rerum Mundi notitiâ universali
qua etiam casu quodam ac velut
inter uenandum in huiusmodi
inventa incidere solet. Illud
autem Musices certamen, ejusque
eventus, salutarem exhibet do-
ctrinam, atque eam qua rationi
et iudicio humano gestienti, et se
effferenti sobrietatis vincula inji-
cere possit. Duplex enim videtur
esse Harmonia, et quasi Mu-
sica:

A
 nitum
 e pro
 im, a
 o,
 quatu
 ; licet
 ocum
 Pane
 ci e
 ersali
 veluti
 smodi
 Illud
 usque
 et do-
 ationem
 et se
 a inji-
 idetur
 Mu-
 sica:

fica : altera Providentia Divi-
 na , altera Rationis Humanae.
 Iudicio enim humano, ac veluti
 auribus Mortalium , admini-
 stratio Mundi et Rerum , et ju-
 dicia Divina secretiora, sonant
 aliquid durum , et quasi abso-
 num : quæ inscitia licet asininis
 auribus merito insigniatur, ta-
 men et illæ ipsæ aures secretò,
 nec palam gestantur: Neque e-
 nim hujusce rei deformitas à
 vulgo conspicitur, aut notatur.
 Postremo, minime mirum est, si
 nulli Amores Patri attribuantur,
 præter conjugium Ecchus; Mun-
 dus enim se ipse, atque in se rebus
 omnibus fruitur : qui amat au-
 tem, frui vult, neque in copia, de-
 siderio locus est. Itaque mundi
 Amo-

42 DE SAPIENTIA

Amores esse nulli possunt, nec patiendi Cupido, cum se ipse contentus sit, nisi fortasse sermones: ii sunt Nympha, Eccho, aut si accuratiores sint, Syringa. Inter Sermones autem, siue voces, excellentior ad conjugium mundi sumitur solus Eccho; Ea enim demum vera est Philosophia, quae mundi ipsius voces fidelissimè reddit, et velut dictante mundo, conscripta est; nihil aliud est, quam ejusdem simulacrum et reflexio, neque addit quicquam de proprio, sed tantum iterat, et resonat. Ad mundi etiam Sufficientiam et Perfectionem pertinet, quod prolem non edat. Ille enim per partes generat, per Totum autem quomodo generare possit? cum Corpus exire ipsius

ipsum non sit. Nam de Filia ejus
 Putativa, muliercula illa, est sano
 ea adjectio quadam ad Fabulam
 sapientissima; per illam enim re-
 presentantur ea, quae perpetuis
 temporibus passim vagantur, at-
 que omnia implent, vaniloqua de
 rerum Natura Doctrinae, re ipsa
 infructuosa, genere quasi subditi-
 tia, garrulitate vero interdum ju-
 cunda, interdum molesta et im-
 portuna.

VII.

PERSEUS, sive bellum.

PERSEUS traditur fuisse à
 Pallade missus ad obtruncan-
 dam Medusam, quae populis plu-
 rimis ad Occidentem in extremis
 Hiberiae partibus maxima cala-
 mitati

44 DE SAPIENTIA

mitati fuit. *Monstrum* enim
 tam dirum atque horrendum fu-
 ut aspectu solo homines in sa-
 verteret. Erat autem è Gorgo-
 nibus una ac sola Mortalis Me-
 dusa; cum passiva reliqua
 essent. Itaque *PERSEUS*
 tam nobile facinus se comparat
 arma, ac dona à tribus Diis ac-
 cepit: Talaria alas à *Mercurio*
 à *Plutone* *Galeam*, *Scutum*
Pallade, et *speculum*. Neque
 men, licet tanto apparatu instr-
 ctus, ad *Medusam* rectâ perrex-
 sed primum ad *Graas* divertit.
 Ea sorores ex altera parente *Ga-*
gonibus erant. Atque *Grae* in-
 cana jam à nativitate erant,
 tanquam vetula. Oculus autem
 iis tantummodo et dens erat om-

bus unicuique, quos prout exire foras
 quamque contingerat, vicissim ge-
 stare, reversa autem iterum depo-
 nere solebant: Hunc itaque ocn-
 lum, atque hunc dentem illa
 PERSEO commodarunt. Tunc
 demum cum se abunde ad destinata
 perficienda instructum iudicaret,
 ad Medusam properavit impiger
 & volans: Illam autem dormien-
 tem offendit: Neque tamen Aspe-
 ctui eius (si evigilaret) se com-
 mittere audebat, sed cervice re-
 flexa, in speculum Palladis inspi-
 ciens, atque hoc modo ictus diri-
 gens, caput ei abscidit. Ex san-
 guine autem Medusa fuso, statim
 Pegasus alatus emicuit. Caput
 autem abscissum PERSEUS in
 scutum Palladis inseruit, cui eti-
 am

49 DE SAPIENTIA

amnum sua mansit vis, ut ad
 intuitum omnes seu attoniti
 syderati obrigerent. Fabula
 Belligerandi ratione & prudente
 conficta videtur. Atque in ipsa
 bello suscipiendo, & de genere
 eligendo deliberatione, tria proprie
 nit praecepta sana, & gravia, tam
 quam ex consilio Palladis. Primum
 ut subjugatione Nationum finem
 marum quis non admodum late
 ret. Neque enim eadem est ratio
 triumphi, & imperii amplificandae
 ratio. Nam in possessionibus pade
 vatis, vicinitas praediorum specta
 tur: sed in propagando imperio
 Occasio et belli conficiendi faci
 tas, et fructus loco vicinitatis est
 debet. Certe Romani, quo tempore
 re Occidentem versus, vix ultio
 Liguria

ad Liguriam penetraverant, Orien-
 tius Provincias usque ad Montem
 Taurum armis & imperio com-
 plexi sunt. Itaque PERSEUS
 sive Orientalis, tamen longin-
 quam expeditionem, usque ad ex-
 tremam Occidentis minimè detre-
 avit. Secundo Cura esse debet,
 ut iusta & honorifica subsit belli
 causa. Id enim & alacritatem tum
 militibus, tum populis impensas
 conferentibus addit: & Societa-
 tes aperit, et conciliat, et plurimas
 commoditates habet. Nul-
 la autem belli causa magis pia sit,
 quam debellatio Tyrannidis, sub
 qua populus succumbit, et pro-
 sternitur sine animis et vigore, tan-
 quam sub aspectu Medusæ. Ter-
 tiò prudenter additur; quod cum
 tres

48 DE SAPIENTIA

tres Gorgones fuerint (per quas
 Bella representantur) PERSEUS illam
 illam delegerit, qua fuerit Mortalis;
 hoc est, bellum ejus conditione
 nis, quod confici, & ad exitum
 perducı possit, nec vastas, aut in
 finitas spes persecutus est. Instruitur
 Etio autem PERSEI ea est, quod
 ad Bellum unice confert, & forge
 tinam fere trahit. Accepit enim
 Celeritatem à Mercurio, Occultationem
 Consiliorum, ab Orco, Custodiam
 Providentiam à Pallade. Nequaquam
 caret allegoriâ eaque prudentissimam
 ma, quod Ala illa Celeritatis, Talares
 lare, non Axillares fuerint, atque
 pedibus non humeris addita, quiescent
 non tam in primis belli aggressibus
 quam in eis que sequuntur, Cum
 primis subsidio sunt, Celeritas re
 quiratur:

quaeritur : Nullus enim error in
 bellis magis frequens est, quam
 modoprosecutiones, & subsidiarii
 impetus, initiorum alacritati non
 respondent. Etiam illa Providen-
 tia Divisio (Nam de galea Pluto-
 struis, quae homines invisibiles reddere
 solebat, Parabola manifesta est)
 foringeniosa videtur de scuto, & spe-
 cululo ; neque enim ea Providentia
 adhibenda est, quae cavet
 scuti, sed illa altera per
 quam hostium vires, & motus, &
 consilia cernuntur, instar speculi
 Palladis. Verum PERSEO ut-
 atque copis aut animis instructo,
 quiescat aliud quiddam maximi per-
 iculi momenta antequam incipi-
 tur bellum, nimirum ut divertat
 Graecis. Graecae autem Prodi-
 tiones

50 DE SAPIENTIA

ones sunt. Bellorum scilicet S
 rores, non germana illa quide
 sed generis nobilitate quasi imp
 res. Bella enim generosa, Pro
 tiones degeneres & turpes. Earu
 descriptio elegans est, ut cana
 nativitate sint, & tanquam
 tula propter perpetuas Prodi
 rum Curas & Trepidationes: l
 arum autem vis (antequam
 manifestam defectionem erūpa
 aut in oculo, aut in dente est: O
 nis enim factio à statu quopie
 alienata, & speculatur, & mora
 Atque huiusmodi oculus & de
 tanquam Communis est. Necnu
 qua didicerunt, & noverunt, f
 per manus factionis ab uno ad
 terum transeunt, & percurrunt
 Et quod ad Dentem attinet, n
 fe

VETERUM. 51

Sere ore mordent, & similem can-
 tilenam canunt, ut si unum audias,
 omnes audias. Itaque PERSEO
 concilianda sunt ista Grae, ut ocn-
 lam, & dentem ei commodent:
 Oculam ad iudicia, dentem ad
 rumores ferendos, & invidiam
 conflandam, & animos hominum
 sollicitandos. His itaque dispositis,
 & preparatis, sequitur ipsa Belli
 actio. In ea Medusam dormien-
 tem inuenit: Prudens enim belli
 susceptor, semper fere hostem as-
 sequitur imparatum & securitati
 & de proprio: Atque nunc tandem
 Neculo Palladis opus est; Plurimi
 t, fere ante ipsa pericula res hosti-
 ad am acute & attente introspicere
 irruunt; sed in ipso periculi articu-
 et, nunc precipuus est usus speculi, ut
 fe

D modus

52 DE SAPIENTIA

modus periculi cernatur, terra
non offundatur: (quod per illum
intuitum capite averso significa-
tur) A bello perfectio sequuntur
effecta duo: Primum Pegasi il-
generatio & exuscitatio, qua se-
tis evidenter Famam denotat, qui
per omnia volat & victoriam ce-
lebrat: Secundum, Gestatio ca-
pitis Medusæ in scuto; siquidem
nullum praesidii genus huic obpre-
stantiam comparari possit. Un-
cum enim facinus insigne, & me-
morabile feliciter gestum, & pe-
petratum, omnes inimicorum mi-
tus cohibet, atque malevolentiam
ipsam stupidam reddit.

VIII.

ENDYMION, five
Gratiosus.

PASTOR ENDYMION tra-
ditur à Luna fuisse adama-
tus: novum autem, & singulare
erat consuetudinis genus, siquidem
de decumbebat in nativa quadam
pecu, sub saxis Latmiis: Luna
autem haud raro de Cælo perhibe-
tur descendisse, & sopiti Oscula
petiisse, ac rursus in Cælum sere-
nisse. Neque tamen otium istud,
& somnus in detrimentum fortia-
rum ejus cedebat. Sed Luna
interim effecit, ut pecus ejus pin-
guesceret admodum, ac numero
suam felicissimè auctum esset, ut
multi pastorum greges essent lætio-

54 DE SAPIENTIA

res, aut numerosiores. Fabula ad
ingenia & mores Principum per-
tinere videtur. Illi enim cogitationum
pleni, & in suspiciones propensi,
non facile ad consuetudinem vite
interiorem recipiunt homines
qui sunt perspicaces, & curi
& quasi animo vigilantes, siue
somnes: sed potius eos, qui ingenia
sunt quieto, & morigeri, & qui
placitum est illis patiuntur, &
ultra inquirunt, sed se veluti
navos & nil sentientes & quasi
pilos prebent; denique magis
sequium simplex, quam observantiam
callidam praestant. Et cum
cum huiusmodi hominibus Prin-
ces de Majestate sua veluti
na de Orbe superiore, descendunt
& personam (quam perperam
ga

gerere instar Oneris cuiusdam sit)
deponere, & familiariter versari
libenter consueverunt, idque se
tuto facere posse putant. Id quod
in Tiberio Caesare Principe omni-
um maxime difficili, precipue an-
notatum fuit: apud quem illi so-
lummodo gratiosi erant, qui noti-
tiam morum ejus revera habebant
sed pertinaciter, & quasi stupide
dissimulabant. Quod etiam Lo-
divico undecimo Francorum Re-
gi Principi cantissimo, & calladis-
simo in moribus erat. Neque inele-
ganter in fabula ponitur Antrum
ILLUD ENDYMIONIS: quia
sere usitatum est illis qui hujus-
modi gratia apud Principes flo-
rent, habere secessus aliquos amax-
us, quo illos invitent ad otium &

56 DE SAPIENTIA

animi remissionem, absque fortuna
sua mole. Qui autem in hoc ge-
nere gratiosi sunt, plerumque rem
suam bene agunt. Nam Princi-
pes licet fortasse ad honores, et
non evahant, tamen cum verò af-
fectu, nec propter utilitatem tan-
tum illos diligant; munificentia
sua eos ditare consueverunt.

IX.

SOROR GYGANTUM,
sive Fama.

Memorant Poeta, GYGAN-
TES è terra procreatos, bene a-
lum Iovi, & Superis intulisse, Cœpi-
fulmine disiectos & devictos fuisse.
Terram autem Deorum iniuria
irritatam in vindictam natam fuisse
(HORUM)

suorum, Famam progenuisse; extremam Gygantibus sororem.

*Ille Terra parens ira irritata
Deorum*

*Extremam (ut perhibent) Cæo
Enceladoque sororem;*

Progenuit. —

Hujus Fabula ea sententia videtur esse: per Terram, naturam vulgi significarunt, perpetuò tumidam & malignam versus imprantes, & res novas parturientum; Hæc ipsa occasionem adeptæ, rebelles parit & seditiosos, qui principes ausu nefario exturbare & deicere machinantur; quibus oppressis, eadem plebis natura deos furioribus favens, & tranquillitatem impatiens, rumores gignit, & furros malignos & Famæ querulas,

rulas, & famosos libellos, & cata-
ra id genus, ad invidiam eorum
qui rebus presunt; ut Actione
Rebellium, & fama seditiosa ge-
nere, & stirpe non differant, se-
veluti sexu tantum, cum istæ mu-
liebres videantur, illæ viriles.

X.

ACTÆON & PENTHEUS
sive Curiosus.

Curiositas humana in secretis
Crimandis, & eorum notitia
appetitu male sano concupiscenda
& prensanda, duplici exēplo ap-
antiquos coercetur: Altero ACTÆ-
ONIS, altero PENTHEI. ACTÆON
cum Dianam imprudens, & cap-
sine veste vidisset, in Cervum ver-
sus, à canibus quos alebat, dilaceratus.

rat

ratus est. PENTHEUS cum sacrificiorum Bacchi occultorum, conscensa arbore spectator esse voluisset, furore percitus est. Fuit autem PENTHEI dementia ejus generis, ut res congeminaſſe exiſtigaret, & duo Soles & rursus due Thebe ei ob oculos verſarentur; adeo cum Thebas properaret, ſtatim alteris Thebis conſpectis retraheretur: Atque hoc modo perpetuo & irrequiete ſurſum & deorſum ferretur.

Eumenidum demens, qualis videt,
agmina Pentheus,

Et Solem geminum, & duplices ſe
oſtendere Thebas.

Fabularum prima, ad ſecreta
Principum; ſecunda, ad ſecreta
Divina pertinere videtur. Qui

60 DE SAPIENTIA

enim Principibus non admissi, &
 prater eorum voluntatem secreto-
 rum conscii sunt, odium certissi-
 mum apud eos consequuntur. Ita-
 que gnari se peti, & occasiones
 captari, vitam degunt cervorum
 more, timidam, & suspicionibus
 plenam. Quin & illud sepius ac-
 cidit, ut à servis & domesticis, in
 gratiam Principum, accensentur,
 & evertantur. Ubi enim Princi-
 pis offensio manifesta est; quot ser-
 vi, tot ferè proditores esse consue-
 verunt; ut ACTÆONIS fatum
 illos maneat. Alia est PENTHE-
 calamitas. Qui enim ausu teme-
 rario, mortalitatis parum memo-
 ria per excelsa Natura & Philo-
 sophie fastigia (tanquam arbore
 conscensa) ad mysteria divina
 adspi-

adspirant, his pœna proposita est,
 perpetua inconstantia, & iudicii
 vacillantis, & perplexi. Cum
 enim aliud sit lumen Naturæ,
 aliud Divinum; ita cum illis sit,
 ac si duos Soles viderent. Cumque
 actiones vitæ, & decreta volunta-
 tis ab intellectu pendeant: sequitur
 etiam ut non minus voluntate,
 quam opinione hesitent, nec sibi
 omnino constent: Itaque & duas
 Thebas similiter vident. Per The-
 bas enim actionum fines describun-
 tur (cum Thebis PENTHEO
 esset domus & perfugium.) Hinc
 fit, ut nesciant, quo se vertant, sed
 de summa rerum incerti & flu-
 tuantes, tantum subitis mentis
 impulsibus in singulis circum agan-
 tur.

62 DE SAPIENTIA

XI.

ORPHEUS, five Philosophia.

FAbula de ORPHEO vulgata, nec tamen Interpretem fidum per omnia sortita, Philosophiæ universæ imaginem referre videtur. Persona enim ORPHEI viri admirandi, & planè divini, & omnis harmoniæ periti, & modis suavis cuncta vincentis, & trahentis, ad Philosophiæ descriptionem facili transitu traducitur. Labores enim ORPHEI, Labores Herculis, ut opera Sapientie, opera Fortitudinis, dignitate & potentia superant. ORPHEUS ob amorem uxoris morte immatura præcepta, fretus Lira, ad

ad Inferos descendere sibi in animum induxit, ut Manes deprecaretur; neque spe sua decidit. Nam placatis Manibus & suavitate cantus, & modulationis delitiis tantum valuit, ut ei illam secum abducere indultum sit; Ea tamen lege, ut illa eum à tergo sequeretur, ipse autem antequam ad luminis oras perventum esset, ne respiceret. Quod cum ille nihilominus, amoris & cura impatientia (postquam fere in tuto esset) fecisset, rupta sunt fœdera: atque illa ad inferos grada precipiti relapsa est. Ab illo tempore ORPHEUS mœstus, & mulieris osor, in solitudines profectus est, ubi eadem cantus, & Lyra dulcedine, primo feras omnigenas ad

(c)

64 DE SAPIENTIA

se traxit, adeo ut naturam suam
 exuentes nec irarum aut feroci-
 tatis memores, nec libidinis stimu-
 lis, & furoribus precipites acti,
 nec ingluviem satiare, aut praeda
 inhiare amplius curantes, in mo-
 rem Theatri, illum circumstarent,
 benigna & mansueta inter se facta
 & tantum Lyra concentui aures
 prabentes. Neque is finis, sed tan-
 ta Musica vis, & potentia fuit,
 ut etiam sylvas moveret, lapides
 ipsos, ut illa quoq; se transferrent,
 & sedes suas circa eum, ordine &
 modo decenti ponerent. Hac eis cum
 ad tempus feliciter & magna
 cum admiratione cessissent: tan-
 dem Thraciae mulieres stimulis
 Bacchi percitae, primo cornu rau-
 cum & immane sonans inflarunt:

Ex

Ex eo, propter strepitum, Musicae sonus amplius audiri non potuit: Tum demum soluta virtute, quae ordinis, & societatis istius erat vinculum, turbari capium est, & ferae singulae ad naturam suam redierunt, & se invicem ut prius persecuta sunt; neque lapides, aut sylvae suis mansere locis: ORPHEUS autem ipse tandem à mulieribus furentibus discerpens est, & sparsus per agros; ob cuius mortis mœrorem, Helicon (fluvius Musis sacer) aquas sub terram indignatus condidit, & per alia loca caput rursus extulit. Sententia fabula ea videtur esse. Duplex est ORPHEI Cantio: Altera ad placandos Manes: Altera ad trabendas feras & sylvas. Prior
ad

66 DE SAPIENTIA

ad naturalem Philosophiam, Posterior ad Moralem, & Civilem aptissimè refertur. Opus enim naturalis Philosophiæ longè nobilissimum, est ipsa restitutio, & instantio rerum corruptibilium, & (huiusce rei tanquam gradus minores) corporum in statu suo conservatio, & dissolutionis, & putredinis retardatio. Hoc si omnino fieri detur, certè non aliter effici potest, quam per debita, & exquisita Naturæ temperamenta, tanquam per Harmoniam lyre, & modos accuratos. Et tamen cum sit res omnium maximè ardua, effectu plerumque frustratur; Idque (ut verisimile est) non magis aliam ob causam, quam per curiosam, & intempestivam sedulitatem & im-

impatientiam : Itaque Philoso-
 phia, tanta rei ferè impar ; atque
 idcirco meritò mœsta, vertit se ad
 res humanas, & in animos homi-
 nū, suāsu & eloquentia virtutis
 & aequitatis, & pacis, amorem
 insinuans populorum catus in u-
 num coire facit ; & iura legum
 accipere, & imperiis se submittere
 & affectuum indomitorum obli-
 visci, dum praeceptis, & discipline
 auscultant, & obtemperant : unde
 postea sequi, ut aedificia exstruan-
 tur, & oppida condantur, & simi-
 liter agri & horti arboribus con-
 serantur ; ut lapides, & sylvas
 non abs re convocari, et transferri
 dictum sit. Atque istarum Ci-
 vilium cura rite atque ordine po-
 nitur post experimentum corporis

mor-

68 DE SAPIENTIA

mortalis restituendi sedulo tenta-
 tum & ad extremum frustratum:
 Quia mortis necessitas inevitabi-
 lis evidentius proposita hominibus
 ad eternitatem, meritis, nominis
 fama querendam, animos addit.
 Etiam prudenter in Fabula addi-
 tur, ORPHEUM à mulieribus,
 & nuptiis alieno animo fuisse, quia
 nuptiarum delinimenta, & libero-
 rum charitates, homines plerum-
 que à magnis, & excelsis erga
 Respublicas meritis avertunt, dum
 immortalitatem propapie, non fa-
 ctis, assequi satis habent. Verum
 & ipsa sapientie opera, licet inter
 humana excellant, tamen & suis
 periodis clauduntur. Evenit enim
 ut postquam Regna, & Respubli-
 ca ad tempus floruerint, subinde per-

perturbationes, & seditiones &
 bella oriantur; inter quorum stre-
 pitus, primo leges conticescunt, &
 homines ad naturæ suæ depravati-
 ones redeunt; atque etiam in agris,
 atque oppidis vastitas conficitur.
 Neque ita multo post (si huiusmodi
 furores continuentur) literæ etiam,
 & Philosophia certissimè discer-
 pitur: adeo ut fragmenta tan-
 tum ejus, in paucis locis, tanquam
 naufragii tabula, inveniantur, &
 barbara tempora ingruant; Heli-
 conis aquis sub terra merfis; do-
 nec debita rebus vicissitudine, non
 iisdem fortasse locis, sed apud
 alias Nationes erumpant, & ema-
 nent.

70 DE SAPIENTIA

XII.

Cœlum, sive
Origines.

TRadunt Poëta Cœlum
antiquissimum Deorum ex-
stitisse; Hujus partes generationis
à filio Saturno falce demessas fu-
isse. Saturnum autem sobolem nu-
merosam generasse: sed filios con-
tinuo devorasse, tandem verò Jo-
vem exitium effugisse, & adul-
tum, patrem Saturnum in Tarta-
rum detrussisse, & regnum acce-
pisse, quinetiam patris genitalia
eadem falce, qua ille Cœlum
execuerat, abscidisse, atque in ma-
re projecisse, inde Venerem natam
esse. Postea Iovis regnum vix
confirmatum, duo memorabilia
bella

bella excepisse. Primum Titanum,
 in quibus debellandis Solis operam
 (qui solus ex Titanibus Jovis
 rebus favebat) egregiam fuisse:
 secundum Gyantum, qui & ipsi
 fulmine & Jovis armis disjecti
 sunt; quibus domitis, Jovem se-
 curum regnasse. Fabula videtur
 Enigma de Origine rerum, mul-
 tum discrepans à Philosophia,
 quam postea Democritus excepit,
 qui apertissimè omnium aeternita-
 tem Materia asseruit, aeternita-
 tem mundi negavit; in quo ali-
 quanto propius ad veritatem ver-
 bi divini accessit, cujus narratio
 Materiae informem ante opera
 dierum statuit. Sententia Fabulae
 hujusmodi est. CÆLUM esse
 concavum illud, sive ambitum,
 quod

72 DE SAPIENTIA

quod Materiam complectitur. Saturnum autem Materiam ipsam, qua omnem generandi vim parenti praececidit. Summam enim Materia perpetuò eandem esse; neque ipsum quantum Natura crescere aut minui. Agitationes autem, & motus Materia primo imperfectas, & male coherentes rerum compages produxisse, & veluti tentamenta mundorum: Dein eui processu fabricam ortam esse, qua formam suam tueri & conservare posset. Itaque priorem eui distributionem per regnum Saturni significari, qui ob frequentes dissolutiones, & breves durationes filiorum suorum devoratur habitus est: Secundam autem per regnum Jovis, qui conti-

uas istas, & transitorias mutationes in Tartarum detruxit, qui locus perturbationem significat. Is locus videtur esse spatium inter ima Cæli & interiora Terra medium; quo intervallo perturbatio & fragilitas, & mortalitas sive corruptio maxime versatur. Atque durante priorē illa generatione rerum, quæ sub regno Saturni tenuit, Venerem natam non fuisse. Donec enim in universitate Materia, discordia esset concordia potior & valentior, mutatio per totum necessario facta est; atque in ipsa fabrica, atque huiusmodi generationes rerum extitisse, antequam Saturnus ejectus esset. Hunc vero generationis modum cessantem, alterum illum
modum

74 DE SAPIENTIA

*modum continuo excepiſſe, qui per
Venerem fit: adulta & prevalida
rerum concordia; ut mutatio tan-
tum per partes procedat, integra,
inconceſſa Fabrica univerſali; Sa-
turnum tamen detruſum, & de-
turbatum, non peremptum & ex-
tinctum narrant, quia mundum
in antiquam confuſionem, & in-
terregna relabi poſſe, opinio erat:
quod Lucretius ne ſuis temporibus
eveniret deprecatus eſt.*

*Quod procul à nobis, fleſcat For-
tuna gubernans*

*Et ratio potius, quam res perſua-
deat ipſa.*

*Poſtquam autem mundus mole,
& vi ſua conſiſteret, tamen otium
ab initio non fuiſſe. Nam ſecutus
primum in celeſtibus Regionibus*

motus

motus notabiles, qui virtute Solis
 in cœlestibus prædominante, ita
 sopiti sunt, ut mundi status con-
 servaretur; Postea similiter in
 inferioribus; per inundationes,
 tempestates, ventos, terramotus
 magis universales, quibus etiam
 oppressis, & dissipatis, magis pa-
 rata, ac durabilis rerum conspira-
 tio, & tranquillitas accrevit. Vo-
 tum de ista Fabula utrumque
 pronuntiari potest, & Fabulam
 Philosophiam continere, & Phi-
 sophiam rursus Fabulam. No-
 tumus enim (ex fide) hac omnia
 nil aliud esse, quam sensus jam-
 ptem cessantia & deficientia O-
 mnia: Cum Mundi, & Mate-
 ria, & Fabrica ad Creatorem ve-
 rissime referatur.

XIII.

PROTEUS, sive
Materia.

Narrant Poëta PROTEUM, eundemque senem, & vatem, licet præstantissimum & vetustissimum. Noverat enim futura solummodo, sed & præterita, & præsentia, adeo ut præterita Divinationem, etiam omnis æternitatis, & omnium secretorum nunciis ac interpretis esset. Monstrabatur autem sub ingenti specula, ei mos erat sub meridiem, greges suos Phocarum numerare, atque deinde somnosa dare. Qui autem opera ejus aliqua in re, uti volebat, is non alio modo apud eum

valere poterat, nisi eum manibus
 comprehensum vinclis constringe-
 ret, Ille contra, ut se liberaret, in
 omnes formas, atque rerum mira-
 cula, ignem, fluvium, feras se
 vertere solebat; donec tandem in
 pristinam formam restitueretur.
 Sensus fabula ad abdita Naturae,
 & conditiones Materia pertinere
 videtur. Sub PROTEI enim
 persona Materia significatur om-
 nium rerum post Deum antiquis-
 sima. Materia autem sub Caeli
 concavo tanquam sub specu habi-
 tavit. Neptuni autem mancipium
 est; quia omnis Materia operatio
 & dispensatio in liquidis præcipue
 exercetur. Pecus autem sive Grex
 PROTEI, non aliud videtur esse
 quam Species ordinaria Anima-
 lium,

78 DE SAPIENTIA

lium, Plantarum, Metallorum, in
 quibus Materia videtur se diffun-
 dere, & quasi conſumere; adeo ut
 poſtquam iſtas ſpecies effinxiſſet,
 & abſolverit (tanquam penſe
 completo) dormire & quieſcere
 videatur, nec alias ampliùs ſpe-
 cies moliri, tentare, aut parare.
 Atque hæceſt PROTEI Pec-
 ris numeratio, et ſubinde Somnum.
 Hoc autem ſub Meridiem, ut
 Auroram, & Veſperum fieri di-
 citur, id eſt, cum tempus jam ve-
 nerit, quod ſpeciebus ex Materi-
 debite præparata, & prædiſpoſita
 perficiendis, & excludendis ma-
 turum ſit, & quaſi legitimum, &
 inter Rudimenta earum, et decli-
 nationes medium; quod nos ſatis
 ſcimus ex Hiſtoria ſacra ſub tem-

prius ipsum Creationis fuisse. Tum
 enim per virtutem illam divini
 verbi (Producat) Materia ad
 imperium Creatoris, non per am-
 biges suas, sed subito confluit,
 et opus suum in actum affatim
 perduxit, ac species constituit. At-
 que hucusque fabula narrationem
 suam de PROTEO libero, et so-
 luto cum pecore suo complet. Nam
 universitas rerum cum structatis,
 et fabricis specierum ordinatis,
 est Materia non constricta, aut
 devincta, et gregis materiatorum
 facies. Nihilominus si quis peri-
 tus Natura minister, vim adhibe-
 at Materiae, et Materiam vexet,
 atque urgeat, tanquam hoc ipso
 destinato, et proposito, ut illam in
 nihilum redigat: illa contra (cum

80 DE SAPIENTIA

annihilatio, aut interitus verus, nisi per Dei omnipotentiam fieri non possit) in tali necessitate posita in miras rerum transformationes et effigies se volvit, et vertit: adeo ut tandem veluti in orbem se mutet, et periodum impleat, et quasi se restituat, si vis continetur. Ejus autem constrictionis, seu alligationis ratio magis facilis erit, et expedita, si materia per inicas comprehendatur, id est, per extremitates. Quod autem additur in fabula PROTEUM factum fuisse, et trium temporum guarum, id cum materie natura optimè consentit. Necesse est enim, ut qui materie passiones, et processus noverit, rerum summam et earum quæ facta sunt, et quæ
-fiant,

fiunt, et quæ insuper futura sunt,
comprehendat, licet ad partes et
singularia cognitio non extēdatur.

XIV.

MEMNON, sive Præ-
maturus.

Memorant Poëta MEM-
NONEM Aurora filium
fuisse. Ille armorum pulchritudi-
nis insignis, et aura populari cele-
bris ad Bellum Trojanum venit,
et ad summa ausu precipiti festi-
nans, et anhelans, cum Achille
Græcorum fortissimo, certamen
singulare inuit, atque ejus dextrâ
occubuit. Hunc Jupiter miseratus,
aves lugubre quiddam et misera-
bile perpetuo quiritantes ad exe-
quias ejus et funeris decus excita-

82 DE SAPIENTIA

vis; ejusdem statua quoque Solis orientis radiis percussa, sonum flebilem edere solita fuisse perhibetur. Fabula ad adolescentum summae spei calamitosos exitus pertinere videtur. Illi enim tanquam Aurora filii sunt; atque inanium et externorum specie tumidi, majora fere viribus audent, atque Heroes fortissimos laceffunt, et incertamen deponunt, et impari congressu, succumbentes, exstinguuntur; Horum autem mortem infinita commiseratio sequi solet; nil enim inter Fata mortalium tam flebile est, tamque potens ad misericordiam commovendam, quam virtutis flos immaturo exitu praecisus. Neque enim prima aetas ad satietatem scilicet, aut ad invidi-

am usque duravit, quæ mortitiam
in obitu lenire, aut misericordiam
temperare possit; Quinetiam la-
mentationes et planctus non solum
tquam aves illæ funebres circa
regos eorum volitant, sed et duras
huiusmodi miseria, et produci-
tur: Maxime autem per occa-
siones et novos motus et initia
magnarum rerum, veluti per So-
lis radios matutinos, desideria
eorum renovantur.

XV.

TYTHONUS, sive Satias.

E Legans Fabula narratur de TYTHONO, cum ab Aurora adamatum fuisse, qua perpetuam eius consuetudinem exoptans, à Jove petuit, ut TYTHONUS nunquam mori posset: verum incuria muliebri oblita est petitioni sua et illud inserere, ut nec senectute gravaretur. Itaque moriendæ conditio ei erepta est, senium autem secutum est mirum et miserandum, quale consentaneum est evenire ei, cui mors negatur, atque perpetuò ingravescit. Adco ut Iupiter huiusmodi sortem miseratus, tandem eum in cicadā converterit. Hæc Fabula ingeniosa adumbratio

et

et descriptio voluptatis esse vide-
tur; quæ à principio velut sub tem-
pus Aurora, adeo grata est, ut ho-
mines vota faciant, ut gaudia
hujusmodi sibi perpetua, et propria
sint, obliti satietatem et teaium
eorum instar senis, ipsis non cogi-
tantibus obventura. Adeo ut ad
extremum, cum actiones volupta-
ria homines deserant, cupido verò
et affectus non moriatur, fieri so-
leat, ut homines sermonibus tan-
tum, et commemorationibus earum
rerum, quæ eis integra ætate vo-
luptati fuerunt, se oblectent. Quod
in libidinosis et viris militaribus
fieri videmus, cum illi impudicos
sermones, hi facinora sua retra-
hent, cicadarum more, quarum
vigor tantum in voce est.

XVI.

PROCUS JUNONIS,
sive Decus.

N Arrant Poëta JOVEM, ut
amoris suis potiretur,
multas et varias formas sumpsisse;
Tauri, Aquila, Cygni, Imbris
aurei; cum autem JUNONEM
solicitaret; vertisse se in formam
maximè ignobilem, atq; contemp-
tū & ludibrio expositam. Ea fuit
miseri cuculi, imbre & tempestate
malefacti, & attoniti, tremebundi
et semimortui. Prudens fabula est,
& ex intimis moribus desumpta.
Sensus verò talis, ne homines ni-
mium sibi placeant, existimantes
virtutis suæ specimen, eos apud
omnes in pretio & gratia ponere
posse.

posse. Id enim succedere pro natura, & moribus eorum, quos ambiunt, & colunt, qui si homines sunt nullis ipsi dotibus, & ornamentis insigniti; sed tantum ingenio sunt superbo & maligno (id quod sub figura IUNONIS representatur) tum vero norint sibi exuendam prorsus esse omnem personam, quæ vel minimum præ se ferat decoris, & dignitatis: atque desipere se planè, si alia via insistant; neque satis esse si obsequii deformitatem præstant, nisi omnino se in personam abjectam & degenerem mutant.

XVII.

CUPIDO, sive Atomus.

QUA DE CUPIDINE sive Amore dicta sunt à Poëtis; in eandem personam propriè convenire non possunt: Ita tamen discrepant, ut confusio personarum rejiciatur, similitudo recipiatur. Narrant itaque Amorem omnium Deorum fuisse antiquissimum, atque adeo omnium rerum; excepto Chao, quod ei coævum perhibetur; Chaos autem à priscis viris nunquam divino honore, aut nomine Dei insignitur. Atque Amor ille prorsus sine parente introduci-
tur; nisi quod a nonnullis Orum poëtis fuisse traditur. Ipse autem ex Chao, et Deos, et res universas proge-

progeniit : Ejus autem attributa
 ponuntur numero quatuor, ut sit
 infans perpetuus, cæcus, nudus,
 sagittarius ; fuit et Amor qui-
 dam alter, Deorum natu mini-
 mus ; Veneris filius ; in quem
 etiam antiquioris attributa trans-
 feruntur ; et quodammodo compe-
 tunt. Fabula a dæcunabula Nature
 pertinet, et penetrat. Amor iste
 videtur esse appetitus, siue stimu-
 lus materia primæ, siue (ut ex-
 plicatiùs loquamur) motus na-
 turalis Atomì. Hac enim est illa
 vis antiquissima, et unica, quæ
 ex materia omnia constituit, et
 effingit. Ea omnino sine paren-
 te est, id est, sine causa. Cau-
 sa enim effectus veluti parens
 est : Hujus autem virtutis causa
 nulla

90 DE SAPIENTIA

nulla potest esse in natura, (Deum
 enim semper excipimus) nihil enim
 hac ipsa prius; itaque efficiens nul-
 la: neque aliquid Naturæ notium;
 ergo nec genus nec forma; Quam-
 obrem, quæcunque ea tandem sit,
 positiva est & surda. Atque etiam
 si modus ejus, & processus sciri
 daretur; tamen per causam sciri
 non potest; cum sit post Deum cau-
 sa causarum, ipsa incausabilis.
 Neque fortasse modum ejus intra
 inquisitionem humanam sisti, aut
 comprehendendi posse sperandum est;
 itaque meritò fingitur ovum à
 nocte exclusum; certè Sanctus
 Philosophus ita pronunciat. Cun-
 cta fecit pulchra tempestatibus
 suis, & Mundum tradidit dispu-
 tationibus eorum, ita tamen ut
 non

non inveniatur homo, opus quod operatus est Deus à principio, usque ad finem; *Lex enim summaria Naturæ, sive virtus istius cupidinis, indita primis rerum particulis à Deo ad cõitionem, ex cuius repetitione, & multiplicatione omnis rerum varietas emergit & conflatur; cogitationem mortalium perstringere potest, subire vix potest. Philosophia autem Græcorum invenitur in rerum materialis principiis investigandis magis acuta, & sollicita; in principiis autem motus, (in quibus omnis operationis vigor consistit) negligens & languida. In hoc autem, de quo agimus prorsus cecutire & balbutire videtur: Et enim Peripateticorum opinio; de stimulo*

92 DE SAPIENTIA

lo Materiæ, per Privationem; fere non ultra verba tendit, et rem potius sonat, quam signat; qui autem hoc ad Deum referunt; optimè illi quidem, sed saltim non gradu ascendunt: Est enim proculdubio unica, et summaria lex inquam Natura coit, Deo substituta. Ea ipsa, qua in superiore textu, illo verborum complexu demonstratur, Opus, quod operatus est Deus à principio, usque ad finem. Democritus autem, qui aliùs rem perpendit, postquam Atomum dimensione nonnulla, et figura instruxerat, unicum CUPIDINEM sive motum primum ei attribuit simpliciter, et ex comparatione alterum. Omnia enim ad centrum mundi ferri putavit proprie,

prie, quod autem plus materia ha-
bet, cum celerius ad centrum fera-
tur, illud quod minus habet percus-
sione summovere, et in contrarium
pellere. Verum ista meditatio angu-
sta fuit; et ad pauciora, quam par-
erat respiciens. Neque enim, aut
corporum cælestium in orbem con-
versio, aut rerum contractiones, et
expansiones ad hoc principium redu-
ci, aut accommodari posse videntur.
Epicuri autem opinio de declinati-
one Atomi, et agitatione fortuita,
ad nugas rursus, et ignorationem
rei lapsa est. Itaque nimio plus, quam
optaremus illud apparet; istam
CUPIDINEM nocte involvi. Ita-
que de attributis videamus; ele-
gantissimè describitur CUPIDO
Infans, Pusillus, et Perpetuus;
compo-

94 DE SAPIENTIA

composita enim grandiora sunt, & etatem patiuntur; prima autem rerum semina, sive Atomi, minuti sunt, & in perpetua infantia permanent: Etiam illud verissimè, quod nudus: cum composita universa rectè cogitanti personata, & induta sint; nihilque propriè nudum sit præter primas rerum particulas. Illa autem de cecitate CUPIDINIS sapientissima allegoria est. Iste enim CUPIDO (qualiscunque is sit) minimum videtur habere providentia; sed secundum illud, quod proximum sentit, gressum & motum suum dirigere; ut caci palpando solent; quo magis admirabilis est providentia illa summa Divina, quia ex rebus providentia maxime vacuis,

oculis, & expertibus, & quasi
 cecis, certa tamen et fatali lege
 istum ordinem et pulchritudinem
 verum educit. Ultimum attri-
 butum ponitur, quod Sagitta-
 rius sit, hoc est, quod ista virius
 talis sit, ut operetur ad distans,
 quod enim ad distans operatur,
 tanquam sagittam emitteere vi-
 detur: Quisquis autem Atoma
 ponit, atque vacuum, neces-
 sario virtutem Atomi ad distans
 introducit: neque enim hac dem-
 ta, aliquis motus (propter vacu-
 um interpositum) excitari posset,
 sed omnia torperent, et immobilia
 manerent; quod autem ad Iunto-
 rem illum CUPIDINEM at-
 tinet, merito ut minimus Deo-
 rum natu traditur, cum non ante
 species

96 DE SAPIENTIA

species constitutas vigere potuisset. In illius autem descriptione allegoria ad mores desleclit, et traducitur. Subest tamen quadam ejus cum illo antiquo conformitas. VENUS enim generaliter affectum conjunctionis et procreationis excitat; CUPIDO ejus filius, affectum ad individuum applicat. Itaque à VENERE est generalis dispositio, à CUPIDINE magis exacta sympathia: Atque illa à causis magis propinquis pendet; hæc autem à principiis magis aliis et fatalibus, et tanquam ab antiquo illo CUPIDINE, à quo omnis exquisita sympathia pendet.

XVIII.

XVIII.

DIOMEDES,
sive Zelus.

DIOMEDES cum magna et eximia gloria floreret, et Palladi percharus esset, exstimulatus ab ea est (et ipse promptior quam oportebat) ut si forte Veneri in pugna occurreret, illi ne utinam parceret; quod et ille audacter executus est, et Veneris dextram vulneravit. Hoc facinus ille ad tempus impune tulit, et rebus gestis clarus et inclytus in patriam rediit; ubi domestica mala expertus, ad exteros in Italiam profugit. Ibi quoque initia satis prospera habuit, et Regis Dauni hospitio, et donis cultus, et ornatus est, et

98 DE SAPIENTIA

et multa illi statua per eam regionem extructa. Sed sub primam calamitatem, qua populum ad quem diverterat afflixit, statim subiit Daunum cogitatio, se intra penates suos duxisse hominem impium, et Diis invisum, et Theomachum, qui Deam, quam vel tangere Religio erat, ferro invaserat, et violaverat. Itaque ut patriam suam piaculo obstrictam liberaret, nihil hospitii iura reveritus, cum ei ius religionis videretur antiquius DIOMEDEM subito obtruncat; statuas et honores ejus prosterni et oboleri jubet. Neque huiusmodi gravem casum vel miserari tutum erat; sed et ipsi comites ejus, cum mortem Ducis sui lugerent, et quæsitibus omnia implerent,

plerent, in aves quasdam ex genere
 alarum mutati sunt, qui & ipsi
 sub mortem suam quiddam dulce
 & lugubre sonant. Habet hac fa-
 bula subjectum rariæ, & fere
 singulare. Neque enim memoria
 proditum, est, in aliqua alia fabula
 Herodem ullum præter unum DI-
 OMEDEM ferro violasse aliquem
 a Diis. Atque certè videtur fa-
 bula imaginem in illo depinxisse
 minimis, & fortune ejus, qui ex
 seculo hunc finem actionum sua-
 rum sibi proponit, & destinat, ut
 cultum aliquem divinum, siue se-
 ctam Religionis licet vanam &
 viciam, vi & ferro insectetur &
 aboleret. Quamquam enim cruen-
 ta Religionis dissidia veteribus in-
 cognita essent; (cum Dii Ethnici

F

Zelo.

100 DE SAPIENTIA

Zelotypia, quod est Dei veri attributum, non tangerentur) tamen tanta & tam lata videtur fuisse prisci seculi sapientia, ut qua experiendo non rōssent, tamen meditatione, & simulachris comprehenderent. Qui itaque sectam aliquam Religionis licet vanam, & corruptam, & infamem (id quod sub persona Veneris significatur) non vi rationis, & doctrinae, & sanctitate vite, atque exemplorum & authoritatum pondere, corrigere & convincere; sed ferro & flamma, & pœnarum acerbis excindere, & exterminare nituntur; incenduntur fortasse ad hunc ipsum à Pallade; id est, prudentia quidam acris, & iudicii severitate, quarum vigore & efficacia

huius

huiusmodi errorum fallacias, &
 commenta penitus introspiciunt;
 & ab odio pravitatis, & Zelo bo-
 ni; & ad tempus fere magnam
 gloriam adipiscuntur, atque à
 vulgo (cui nihil moderatum gra-
 tium esse potest) ut unici veritatis,
 & Religionis vindices, (cum ce-
 teri tepidi videantur, & meticu-
 si) celebrantur, & ferè adoran-
 tur. Attamen hac gloria, & feli-
 citas raro ad exitum durat: sed
 mis ferè violentia, nisi morte ce-
 ri vicissitudines rerum effugiat,
 finem improspèra est. Quod
 eveniat, ut rerum commutatio
 & secta illa proscripita, &
 pressa vires acquirat, & insur-
 sum verò huiusmodi hominum
 & contentiones damnantur,
 huius

102 DE SAPIENTIA

& nomen ipsum odio est, & omnes
 honores eorum in opprobrium defini-
 unt: Quod autem ab hospite in-
 terfectus est DIOMEDES; id
 eo spectat, quod Religionis dissidi-
 dium, etiam inter conjunctissimas
 insidias & prodisiones excitet; illa
 verò de luctu ipso, & querimoniis
 minime toleratis, sed supplicio af-
 fectis, hujusmodi est, ut moniti
 in omni fere scelere, miserationem
 hominum locum esse, ut etiam pe-
 crimina oderunt, personas tamen
 & calamitates reorum, humani-
 tatis causa commiserentur; eximi-
 mum autem malorum esse, si mi-
 sericordia commercia interdican-
 tur. Atque tamen in causa Reli-
 gionis, & impietatis, etiam mi-
 serationes hominum notari, & se-
 spectari

pestas esse. Contra vero, comitum
 DIOMEDIS, id est, hominum,
 quiescentium sunt secta, & opini-
 onis, quarimonie, & deploratio-
 nes arguta admodum & canora
 esse solent, instar clorum, ant
 animum DIOMEDIS; in quo
 etiam illa pars allegoria nobilis est,
 & insignis; eorum qui propter
 causam Religionis supplicia sube-
 unt, voces sub tempus mortis,
 tanquam cygneas cantiones animos
 hominum mirum in modum fl. Ele-
 re, & in memoriis & sensibus
 eorum distinctissime inhaerere, & per-
 manere.

XIX.

DÆDALUS, five Mechanicus.

Sapientiam atque industriam Mechanicam, atque in illa artificia illicita, & ad prava usus detorta, antiqui adumbraverunt sub persona DÆDALI, viri ingeniosissimi, sed execrabilis: Hic ob condiscipulum, & amulum occisum exulaverat, gratus tamen in exilio Regibus, & civitatibus, erat. Atque multa quidem egregia opera tam in honorem Deorum, quam ad exonerationem, & magnificentiam urbium, & locorum publicorum extruxerat, & effluxerat; sed tamen nomen ejus maxime celebratur ob illicita. Fabrica

enim

enim libidini Pasiphaes submini-
 stravit, ut cum tauro misceretur;
 adeo ut ab huius viri scelerata in-
 dustria, & ingenio pernicioso
 monstrum illud Minotaurus pu-
 blem ingenuam devorans ortum
 traxerit infelicem ac infamem.
 Atque ille malum malo regens &
 cumulans, ad securitatem huius
 pestis, labyrinthum excogitavit,
 & extruxit: Opus sine & desti-
 natione nefarium, artificio insigne
 & praeclarum; ac postea rursus,
 ne malis artibus tantum innotesce-
 ret, atque ut scelerum remedia
 (non solum instrumenta) ab eo-
 dem peterentur; etiam consilii in-
 geniosi author erat de filo, per quod
 erroris labyrinthi, retexerentur.
 Hunc DÆDALUM Minos mag-

106 DE SAPIENTIA

na cum severitate atque diligentia, & inquisitione persecutus est; ille tamen semper & persugia, & effugia reperiebat. Postremo cum volandi peritiam filium Icarum edocuisset, ille novitius, & artem ostentans, à cœlo in aquam decidit. Parabola videtur esse ejusmodi. In ipso introitu ejus, eaque apud excellentes artifices exornabatur, & nostris modis dominatur, invidia notatur: nullum enim genus hominum ex invidia eaque acerba, & tanquam interneciva magis laborat. Accedit nota de genere pœne inflatæ minus politicè & providè; ut Dædalus exulet. Etenim opifices præclari id habent, ut apud omnes serè populos sint acceptissimi; adeo ut exilium præstanti artifice

opifici vix supplicii loco sit. Nam
 alie vite conditiones & genera,
 extra patriam non facile florere
 possunt. Artificium autem admi-
 ratio, propagatur, & augetur apud
 exteros, & peregrinos, cum insitum
 animis hominum sit illud, ut po-
 pulares suos, quoad opificia me-
 chanica in minori pretio habeant.
 De usu autem artium mechani-
 carum quae sequuntur manifesta-
 unt; multum enim illis debet vita
 humana, cum plurimi & ad Reli-
 gionis apparatus, & ad civilium
 usus, & ad universe vite cultu-
 ram, ex illarum thesauris collata
 sit. Veruntamen ex eodem fonte
 manant instrumenta libidinis,
 & que etiam instrumenta mortis.
 Missa enim arte leonum, venena

108 DE SAPIENTIA

quesitissima, atque tormenta bel-
 lica, atque huiusmodi pestes, (que
 mechanicis inventis debentur)
 probè novimus, quantum Mino-
 taurum ipsum savitiâ, & pernicië
 superârunt. Pulcherrima autem
 allegoria est de labyrintho, quâ na-
 tura generalis mechanicæ adum-
 bratur. Omnia enim mechanica,
 quæ magis sunt ingeniosa, & acu-
 rata, instar labyrinthi censerî pos-
 sint; propter subtilitatem & va-
 riam implicationem, & obviam
 similitudinem, quæ vix ullo iudi-
 cio, sed tantum experientia filori-
 gi & discriminari possunt. Nec
 minus apte adjicitur, quod idem
 ille, qui labyrinthi errores invenit,
 etiam fili commoditatem monstra-
 vit; sunt enim artes Mechanicæ
 veluti

veluti usus ambigui, atque facinus
 et ad nocumentum, et ad remedi-
 um, et fere virtus earum se ipsam
 solvit et retexit. Artificia autem
 illicita, atque adeo artes ipsas sa-
 pius persequitur Minos; hoc est,
 leges; quæ illas damnant, et earum
 usum populis interdicunt. Nihilo-
 minus illæ occultantur, et retinen-
 tur, et ubique, et latebras, et re-
 ceptum habens, quod et bene nota-
 tum est in re non multum dissimili
 à Tacito suis temporibus de Ma-
 thematicis, et Genethliacis, genus
 (inquit) hominum, quod in civi-
 tate nostra semper, & retinebitur,
 & vetabitur. Et tamen artes illi-
 citæ, et curiosæ cuiuscunque gene-
 ris, tractu temporis, cum ferè quæ
 polliceantur non præsent (tanquam
 Icarus

110 DE SAPIENTIA

Icarum de caelo) de exultatione sua
decidunt, et in contemptum ve-
niunt, et nimia ipsa ostentatione
pereunt. Et certe si verum omnino
dicendum est, non tam feliciter le-
gum franis coërcentur, quam co-
arguuntur ex vanitate propria.

XX.

ERICTHONIUS,
sive impostura.

FAbulantur Poëta VULCA-
NUM pudicitiam Minervæ
solicitaſſe, atque ſubinde cupidine
incenſum, vim adhibuiſſe, atque
in ipſa lucta, ſemen in terram eſſu-
diſſe, ex quo ERICTHONIUM
natum eſſe, qui (partes ſuperiores)
decora et græcia erat corporis com-
page, femora autem et tibia ſube-
rant

VETERUM. III

rant in anguilla similitudinem, ex-
 illa & deformia: cuius deformi-
 tatis, cum ipse sibi conscius esset,
 eum primum currum usum inve-
 nisse, ut quod in corpore magnifi-
 cum erat, ostentaret, probrum au-
 tem tegeret. Huius fabula mira
 & prodigiosa ea sententia esse vi-
 detur. Artem (quæ sub persona
 Vulcani ob multiplicem ignis u-
 sum representatur) quoties per
 corporum omnimodas vexationes,
 natura vim facere, eamque vin-
 cere ac subigere contendat, (natura
 autem sub persona Minervæ, ob
 operum solertiam adumbratur)
 ad votum & finem destinatum
 raro pertingere; sed tamen multa
 machinatione & molitione (tan-
 quam lucta) intercidere atque
 emitti

112 DE SAPIENTIA

emitti generationes imperfectas, & opera quedam manca, aspectu speciosa, usu infirma, & claudicantia; quæ tamen impostores multo & fallaci apparatus ostentant, & veluti triumphantes circumducunt. Qualia ferè, & inter productiones chymicas, & inter subtilitates & novitates mechanicas sapius notare licet; præsertim cum homines potius propositum urgentes, quam ab erroribus suis se recipientes, cum natura colluctentur magis, quam debito obsequio & cultu ejus amplexus petant.

XXI.

DEUCALION, sive
Restitutio.

Narrant Poëta, extinctis
 prorsus prisce orbis incolis
 per diluvium universale, cum soli
 restarent DEUCALION &
 PYRRHA, qui ardebant deside-
 rio pio, & inclyto instaurandi ge-
 neris humani, eos hujusmodi ora-
 culum excepisse: voti compotes
 futuros si ossa matris acciperent,
 & post se jacerent: quod illis prima
 magnam tristitiam, & despera-
 tionem incussit: cum aquata re-
 rum facie per diluvium, sepulchri
 perscrutatio omnino res sine exitu
 esset; sed tandem intellexerunt
 lapides terra (cum tellus omnium
 habeatur)

114 DE SAPIENTIA

habeatur) ab Oraculo significari.
Fabula arcanum natura recludere videtur, & errorem animo humano familiarem corrigere; hominis enim imperitia iudicat rerum renovationes, sive instaurationes, ex earundem putredine & reliquiis (ut Phœnicem ex cinere propria) suscitari posse, quod nullo modo convenit, cum huiusmodi materia spatia sua confecerint & ad initia sparsum rerum prorsus inepta sint. Itaque retrocedendum ad principia magis communia.

XXII.

NEMESIS, sive Vices
 Rerum.

NEMESIS traditur fuisse
 Dea, omnibus veneranda,
 paten-

potentibus & fortunatis etiam me-
 tuenda: Ea Noctis & Oceani filia
 fuisse perhibetur. Effigies autem
 ejus describitur talis. Alata erat,
 etiam coronata, in manibus autem
 gestabat dextra hastam è fraxino,
 sinistra phialam, in qua inclusi
 erant Ethiopes: insidebat au-
 tem cervo. Parabola ejusmodi esse
 videtur; nomen ipsum NEMESIS
 vindictam, sive retributionem sa-
 tis apertè significat, hujus enim
 Deae officium, & administratio in
 hoc sita erat, ut Beatorum constan-
 ti, & perpetuae felicitati instar
 Tribuni plebis intercederet, ac
 illud suum Veto interponeret; ne-
 que solum insolentiam castigaret,
 verum etiam rebus prosperis licet
 innocentibus & moderatis, rerum
 adver-

116 DE SAPIENTIA

adversarum vices rependeret; ac
 si neminem humana sortis ad con-
 vivia Deorum admitti mos esset,
 nisi ad ludibrium: equidem cum
 illud capitulum apud Ca. Plinium
 perlego, in quo ille infortunia, &
 miseriae Augusti Cæsaris colle-
 git, quem omnium hominum for-
 tunatissimum existimabam, qui-
 que artem etiam quandam utendi
 fruendi fortunâ habebat, ac cujus
 in animo nil tumidum, nil leve,
 nil molle, nil confusum, nil melan-
 cholicum annotare licet (ut ille
 etiam sponte mori aliquando desti-
 nasset) hanc Deam magnam &
 prepotentem esse judicavi, ad cu-
 jus aram talis victima tracta es-
 set. Parentes hujus Deæ fuerunt
 Oceanus & Nox; hoc est, rerum
 vicif.

vicissitudo, & iudicium divinum
 obscurum, & secretum; etenim
 vices rerum per Oceanum aptè
 representantur ob perpetuum fla-
 xum, & reflexum occulta autem
 providentia per Noctem ritè pro-
 ponitur. Nam etiam apud Esh-
 nicos nocturna illa N E M E S I S,
 cum scilicet iudicium humanum
 à divino discors esset, in observa-
 tione erat.

—— cadit & Ripheus iustissimus
 unus,
 Qui fuit ex Teucris & servatissimus
 æqui,
 Diis aliter visum——

Alata autem describitur N E-
 M E S I S, ob subitas rerum con-
 versiones, nec antè prævisas; nam
 in omni rerum memoria illud
 fere.

118 DE SAPIENTIA

fere advenit, ut homines magni,
 & prudentes per ea discrimina pe-
 rierint, quæ maximè contempse-
 rint, certè cum M. Cicero à Dec.
 Bruto de Octavii Cæsaris iniuriis
 sincera fide, & animo exulcerato
 monitus esset; illud tantum re-
 scripsit: Te autem mi Brute sicut
 debeo amo, quod istud quicquid
 est nugarum me scire voluisti.
 Etiam Corona NEMESIS in-
 signitur, ob naturam vulgi invi-
 dam & malignam: Quando enim
 fortunati & potentes vivunt, tum
 ferè vulgus exultat, & NEME-
 SIN coronat. Hasta autem in
 dextra ad eos pertinet, quos NE-
 MESIS ætèr percussit, & transfi-
 git. Quos autem calamitate &
 infortunio non mactat, illis tamen
 Spectrum

spectum illud atrum & infau-
 stum in sinistro ostentat: obser-
 vantur enim proculdubio mortali-
 bus etiam in summo fastigio fæli-
 citatis positis, mors & morbi, &
 infortunia, & amicorum perfidia,
 & inimicorum insidia, & rerum
 mutationes, & huiusmodi; veluti
Aethiopes illi in phiala; certe
 Virgilius, cum praelium *Aethiacum*
 describit, de *Cleopatra* illud ele-
 ganter subjungit.

Regina in mediis; patrio vocat
 agmina sistro,
 Nec dum etiam geminos à tergo
 respicit angues.

*Verum non multo post quocunq; se
 illa verteret, tota agmina Aethi-
 opum obversabantur. Ad extre-
 mum prudenter additur, NEM E-*

SIN

120 DE SAPIENTIA

SIN cervo insidere, quia vivit
admodum animal est cervus; atq;
fieri fortasse potest, ut qui juvenis
fato ereptus sit, NEMESIN præ-
vertat & effugiat; cui autem di-
uturna obvenit felicitas & poten-
tia, is proculdubio NEMESI
subjicitur ac veluti substernitur.

XXIII.

ACHELOUS, five
Prælium.

Narrant antiqui, cum HER-
CULES & ACHELOUS
de nuptiis Deianiræ contenderent,
rem ad certamen deductam esse.
ACHELOUS autem, cum va-
rias & multiplices formas tentas-
set (nam hoc ei facere licebat)
tandem HERCULI sub forma
tauri

iuritorvi, & frementis occurrit,
 & ad pugnam se paravit; HER-
 CULES vero, solitam retinens
 figuram humanam, in eum impe-
 tum fecit; res cominus gesta est;
 eventus autem talis fuit, ut HER-
 CULES alterum ex cornibus tau-
 ro fregerit: Ille maiorem in mo-
 dum dolens & perterritus, ut cor-
 nu illud suum redimeret, permuta-
 tione facta cornu Almaltheæ,
 sive copie, HERCULI, largitus
 est. Fabula ad belli expeditiones
 pertinet; opparatus enim belli ex
 parte defensiva (qui per A-
 CHELOUM proponitur) va-
 rius admodum & multiformis
 est. Nam invadentis species uni-
 ca est, & simplex, cum exercitus
 solo, aut classe fortasse constet,
 regio

122 DE SAPIENTIA

regio autem que in solo proprio hostem expectat, infinita molitur, oppida minuit, diruit, plebem ex agris & villis, in urbes & castella cogit, pontes extruit, prosternit, copias & commeatus comparat, distribuit, in fluviis, portibus, collinum faucibus, sylvis & aliis rebus innumeris occupata est, ut novas rerum facies quotidie induat, & experiatur, ac tandem cum abunde munita & instructa sit, Tauri pugnacie formam & minas ad vivum representet. Ille autem qui invadit, praelium captat, & in hoc maxime incumbit, inopiam in terra hostili metuens: quod si fiat, ut praelio commisso acie victor sit, & tanquam cornu hosti frangat; tum proculdubio illud assequitur; ut

hostis

hostis trepidus & existimatione
diminutus, ut se explicet, & vires
suas reparet, in munitiona se reci-
piat; atq; urbes & regiones victori
ad populandum, & diripiendum
relinquat; quod verè instar cornu
illius Amaltheæ censerî possit.

XXIV.

DYONISUS, sive
Cupiditas.

N Arrant Semelen Jovis
pellicem postquam iuramen-
to eum inviolabili ad votum inde-
fuitum obstrinxisset; petiisse, ut ad
complexus suos accederet talis,
qualis cum Junone consueffet. Ita-
que illa ex conflagratione periit.
Infans autem, quem in utero ge-
stabat à parte exceptus, in semur
G ejus

124 DE SAPIENTIA

ejus insutus est, donec menses futuri destinati compleret; ex quo tamen onere Jupiter nonnihil claudicabat: Itaque puer, quod Jovem dum in femore ejus portaretur, gravaret, & pungeret, DIONYSI nomen accepit. Postquam autem editus esset, apud Proserpinam per aliquot annos nutritus est; cum verò adultus esset, oriferè muliebri conspiciebatur, ut sexus videretur tanquam ambigui: Etiam extinctus & sepultus erat ad tempus, & non ita multo post revixit. Atque prima juvenia vitis culturam, atque adeo vini confectionem, & usum primus invenit, & edocuit; ex quo celebris factus, & inclitus, orbem terrarum subjugavit, & ad ultimos

Indo-

Indorum terminos perrexit : curru
autem vehebatur à tigris tracto:
circa eum subsultabant Dæmones
deformes Cobali vocati, Acratus
& alii : quin & Musæ comitatu
eius se addebant. Uxorem autem
sibi sumsit Ariadnen à Theseo de-
sertam, & relictam; arbor ei sacra
erat Hædera. Etiam sacrorum &
ceremoniarum inventor & institu-
tor habebatur, ejus tamen generis;
quæ & fanatica erant, & plena
corruptelarum, atque insuper cru-
deles. Furores quoque impittendi
potestatem habebat. Certe in Or-
giis ejus à mulieribus furoris per-
citis, duo viri insignes discerpi
narrantur, Pentheus & Orpheus,
ille dum arbore conscensæ spectator
eorum, quæ agerentur esse voluis-

126 DE SAPIENTIA

set, hic cum Lyram pulsaret. Atque hujus Dei res gestæ cum Jovis rebus ferè confunduntur. Fabula videtur ad mores pertinere, ut nihil in Philosophia morali melius inveniat. Describitur autem sub persona Bæchi natura cupiditatis sive affectus, & perturbationis. Mater enim cupiditatis omnis licet nocentissima, non alia est quam appetitus, & desiderium boni apparentis. Concipitur vero semper cupiditas in voto illicito, prius temere concesso quam intellecto & judicato. Postquam autem affectus effervesce cœperit, mater ejus (natura scilicet Boni) ex nimio incendio destruitur, & perit: cupiditas autem dum immatura est, in anima humana, (qua ejus geni-

ur est, & per Jovem representa-
 tur) et nutritur, et occultatur,
 præcipuè in animæ parte inferiore
 tanquam femore; atque animum
 pungit, et convellit, et deprimit;
 adeo ut decreta, et actiones ex ea
 impediantur, et claudicent. At-
 que etiam postquam consensu et
 habitu confirmata est, et, ælius
 erumpit, tamen apud Proserpi-
 nam ad tempus educatur: id est,
 latebras querit, atque clandestina
 est, et quasi subterranea, donec
 remotis pudoris, et metus franis,
 et coalita audacia, aut virtutis
 alicujus pretextum sumit, aut in-
 famiam ipsam contemnit. Atque
 illud verissimum est, omnem affe-
 ctum vehementiorem tanquam
 ambigni sexus esse. Habet enim

128 DE SAPIENTIA

impetum virilem, impotentiam
autem muliebrem. Etiam illud
præclare, Bacchum mortuum re-
viviscere. Videntur enim affectus
quandoque sopiti, atque extincti,
sed nulla fides habenda est eis, ne
sepultis quidem; siquidem præbita
materia, et occasione resurgunt;
atque de inventione vitis parabola
prudens est. Omnis enim affe-
ctus ingeniosus est et sagax ad in-
vestigandum fomites suos; ante
omnia autem, quæ hominibus in-
notuere, vinum ad perturbationes
cujuscunque generis excitandas,
et inflammandas potentissimum
est, et maximè efficax; atque est
eis instar semitis communis. Ele-
gantissimè autem ponitur affectus
provinciarum subjugator, et ex-
peditionis

conditionis infinita susceptor. Nun-
 quam enim partis acquiescit, sed
 appetitum infinito neque satiabili ad
 ulteriora tendit, & novis inhiat;
 etiam tigres apud affectus stabu-
 lant & ad currum jugantur; post-
 quam enim affectus aliquis cur-
 rulis esse capit non pedestris, &
 victor rationis & Triumphator;
 in omnia quæ adversantur, aut se
 opponunt crudelis est & indomi-
 tus & immitis. Facetum autem
 est, quod circa currum subsultant
 illi Demones ridiculi; omnis enim
 affectus progignit motus in oculis
 & ore ipso & gestu indecoros, &
 inconditos, subsultorios et defor-
 mes, adeo ut qui sibi in aliquo af-
 fectu, veluti ira, arrogantia, amo-
 re, videatur magnificus & tumi-

130 DE SAPIENTIA

dus, aliis tamen sit turpis et ridiculus; conspiciantur etiam in affectus committat *Musa*. Neque enim reperitur ullus serè affectus, cui non blandiatur aliqua doctrina. Hac enim in re ingeniorum indulgentia, *Musarum* maiestatem minuit, ut cum duces vita esse debeant, sint affectuum pedissequae. Atque imprimis nobilis est illa allegoria, Bacchum amores suos in eam effudisse quae ab alio relictæ erat: certissimum enim est affectum id petere, et ambire, quod experientia repudiavit. Atque nōrint omnes qui affectibus suis servientes, et indulgentes pretium potundi in immensum augent, sive honores appetant, sive fortunas, sive amores, sive glori-
 am,

VETERUM. 131

am, siue scientiam, siue alia quae-
cunque, si res relictas petere, & à
compluribus per omnia serè secula
post experimentum dimissas, & fa-
stiditas. Neque mysterio caret
quod hadera Baecho sacra fuerit.
Hoc enim duplici modo convenit.
Primum, quod hadera hyeme vi-
rescat, deinde quod circa tot res,
arbores, parietes, aedificia serpat,
ac circum fundatur, ac se attollat.
Quod ad primum enim attinet,
omnis affectus per renitentiam &
vetitum, & tanquam antiperista-
sin (veluti per frigus bruma hade-
ra) virescit, & vigorem acquirit.
Secundo affectus praeordinans,
omnes humanas actiones & omnia
humana decreta tanquam hadera
circumfunditur, atque iis se adit.

132 DE SAPIENTIA

& adjungit, & immiscet. Neque
 mirum est, si superstitiosi ritus
 Baccho attribuantur, cum omnis
 fere male sanus affectus in pravis
 religionibus luxuriatur: aut si fu-
 rores ab eo immitti putentur, cum
 omnis affectus, & ipse furor bre-
 vis sit, & si vehementius obsideat,
 & incumbat, in insania termine-
 tur. Illud autem de Pentheo, &
 Orpheo laceratis evidentem ha-
 bet parabolam; cum affectus pre-
 validus & inquisitione curiosa, &
 admonitioni salutari, & libera,
 asperrimus, atque insensissimus sit.
 Postremo illa confusio personarum
 Jovis et Bacchi, ad Parabolam
 recte traduci potest; quando res
 gesta nobiles et clara, et merita
 insignia, et gloriosa, interdum à
 virtute,

virtute, et recta ratione, et magnanimitate, interdum à latente affectu, et occulta cupiditate (ut-
cunque fama, et laudis celebritate
effervantur) proveniant; ut non fa-
cile sit distinguere facta Bacchi,
à factis Jovis.

XXV.

ATLANTA, sive
Lucrum.

ATALANTA cum veloci-
tate excelleret, de victoria
cursus, cum Hippemene certamen
inivit. Conditiones certaminis erant;
victori Hippomeni conjugium
ATALANTÆ, mors victo. Ne-
que dubia victoria videbatur,
cum ATALANTÆ insuperabi-
lis in cursu praestantia multorum
exitio

134 DE SAPIENTIA

exitio insignita fuisset. Itaque
 Hippomenes ad dolos animum
 adjecit. Paravit autem tria ma-
 la aurea, eaque circa se habuit:
 res geri capis; praeurrit A T A-
 L A N T A; Ille cum se à tergo
 relictum cerneret, artis non imme-
 mer, ex malis aureis unum ante
 conspectum A T A L A N T A E pro-
 jecit; non recta quidem sed ex
 transverso, ut illam et moraretur,
 atque insuper de via deduceret;
 Illa cupiditate muliebri, et mali
 pulchritudine illecta, omisso stadio
 post malum cucurrit, et ad illud
 tollendum se submisit, Hippome-
 nes interim, spatium stadii non
 parvum confecit, eamque post se
 reliquit. Illa tamen rursus natu-
 rali pernicitate jacturam temporis
 resarcivit,

refarcivit, atque iterum emicuit;
 sed cum Hippomenes secundo et
 tertio huiusmodi moras ei injecis-
 sit, tandem victor astutia non vir-
 tute evasit. Fabula videtur alle-
 goriam insignem proponere de cer-
 tamine artis cum natura. Ars
 enim per ATALANTAM signi-
 ficata, virtute propria si nihil ob-
 stet, et impediat, longè natura
 velocior est, et veluti cursus cita-
 tioris; et celerius ad metam per-
 venit. Hoc enim in omnibus ferè
 effectis patet; cernas fructus ex
 nucleis tarde ex insitione celeriter
 provenire, cernas lutum in gene-
 ratione lapidum tarde, in torre-
 factione laterum citò durescere;
 etiam in Moralibus dolorum ob-
 livionem, et solatia diuturnitas
 temporis

136 DE SAPIENTIA

temporis quasi ex beneficio naturæ inducis; Philosophia autem (quæ veluti ars vivendi est) diem non expectat, sed præstat et representat. Verum istam artis prærogativam et vigorem infinitio rerum humanarum detrimento, mala aurea retardant; neque reperitur ex scientiis, aut artibus aliqua, quæ cursum suum verum et legitimum ad finem suum, tanquam ad metam constantèr produxerit; sed perpetuò artes incepta præcitant, et stadium deserunt, et ad lucrum et commodum declinant, instar ATLANTÆ.

Declinat cursus, aurumque volubile tollit:

Itaque mirum minimè est, si arti non datum sit, naturam vincere,
et

et victam ex pacto illo et lege certaminis perimere, aut destruere; sed contrarium eveniat, ut ars in naturæ potestate sit, atque veluti nupta mulier conjugii pareat.

XXVI.

PROMETHEUS, sive
Status hominis.

TRadunt antiqui hominem fuisse opus PROMETHEI, atque ex auro factam, nisi quod PROMETHEUS particulas ex diversis animalibus massa admiscuerit. Ille autem cum opus suum beneficio suo tueri vellet, neque conditor solum generis humani videri, verum etiam amplificator, ad Cælum ascendit furtim, fascis secum portans ex ferula, quibus
ad

138 DE SAPIENTIA

ad currum Solis admotis, & accensis, ignem ad terram detulit, atque cum hominibus communicavit. Ob tantum PROMETHEI meritam memorant homines parum gratos fuisse. Quinetiam con-
 spiratione facta, & PROMETHEUM & inventum ejus apud Jovem accusarunt. Ea res non perinde accepta atque equum videri possit. Nam ipsa accusatio Jovi, & Superis admodum cordis fuit. Itaque delectati non solum ignis usum hominibus indulserunt, verum & novum munus omnium maxime amabile & optabile (perpetuam nimirum juventam) homines donarunt. Ili gestientes & inepti, donum Deorum a sello imposuerunt. Inter redeundum au-
 tem

tem laborabat asellus siti gravi, &
 ebementi; cumque ad fontem
 quendam pervenisset, serpens fontis
 custos additus, eum à potu probi-
 buit, nisi illud quodcunque esset,
 quod in dorso portaret pacisci vel-
 let: asellus miser conditionem ac-
 cepit, atque hoc modo instauratio
 juventutis, in pretium haustum pu-
 llae aquae, ab hominibus ad ser-
 pentes transmissa est. Verum
 PROMETHEUS à malitia sua
 non abscedens, atque hominibus
 post premium illud eorum frustra-
 tum, reconciliatus, animo verò
 erga Jovem exulcerato, dolos
 nam ad sacrificium adhibere ve-
 ritus non est. Atque duos aliquan-
 do tauros Jovi dicitur immolasse,
 ita taxen ut in alterius pelle car-
 nes

140 DE SAPIENTIA

nes & adipem amborum incluse-
 rit, alteram pellem ossibus tantum-
 modo suffarcinavit; atque deinde
 religiosus scilicet, & benignus Jo-
 vi optionem concessit. Jupiter va-
 friciem, & malam fidem ejus de-
 testatus, sed nactus occasionem
 ultionis, ludibrium illud tauri ele-
 git; atque ad vindictam conversus,
 cum se insolentiam PROMETHEI
 reprimere non posse animadverte-
 ret, nisi hominum genus (quo opere
 ille immensum turgebat, & effe-
 rebatur) afflaxisset, Vulcano im-
 peravit, ut feminam componeret
 pulchram & venustam, cui etiam
 Dii singuli dotes suas impertie-
 runt, que idcirco Pandora vocata
 est. Huic femina inter manus vas-
 culum elegans posuerunt, in quo
 omnia

omnia mala, & arumnas incluse-
rant; subsidebat autem in imo vase
her. Illa cum vasculo suo ad
PROMETHEUM, primo se con-
tulit, cum captans, si fortè ille vas
accipere vellet, & aperire; quod
ille cautus & astutus rejecit. Ita-
que ad Epimethium PROME-
THEI fratrem, (sed diversa ad-
modum indolis) spreta deflexit.
Ille nihil cunctatus, vas temerè
aperuit: cumque mala illa omni-
gena evolare cerneret, serò (apiens,
magna contentione, & festinatione
vasi operculum suum rursus inde-
re conatus est, vix tamen ultimam
& in fundo residentem spem ser-
vare potuit. Postremò PROME-
THEO Jupiter plurima & gra-
via impetrans, quod ignis olim fur-
tum

142 DE SAPIENTIA

zum fecisset, quod Jovis majestatem in sacrificio illo dolofo ludibrio habuisset, quod donum ejus aspernatus esset, novo etiam addito crimine, quod Palladem vitare tentasset, eum in vincula coniecit, & ad perpetuos cruciatus damnavit. Erat enim jussu Jovis adductus ad montem Caucasum atque ibi columna alligatus, ut nullo pacto se movere posset; aderat autem aquila, quæ jecur ejus inter diu rostro tundebat atque consumebat, noctu autem quantum comesum erat, renascebatur, ut nunquam doloris materia deficeret. Memorant tamen hoc supplicium aliquando finem habuisse: Hercules enim in poculo quod à Sole acceperat, navigato oceano, ad Caucasum pervenit,

parvenit, atque PROMETHE-
 UM liberavit, aquila sagittis con-
 fixa. Instituta autem sunt in ho-
 norem PROMETHEI apud
 nonnullos populos Lampadisfero-
 rum certamina in quibus decur-
 rentes accensas faces ferebant,
 quas si extinguere contigisset, victo-
 riam sequentibus cedebant, & se
 subducebant, atque is demum pal-
 mam accepit, qui primus facem
 accensam ad metam usque detu-
 lisset. Fabula contemplationes plu-
 rimas veras atque graves & pre-
 se fert & premit. Nonnulla enim
 in ea jam pridem rectè notata, alia
 planè intacta sunt. PROME-
 THEUS providentiam liquido &
 disertè significat: Atque in rerum
 universitate sola desumpta & de-
 lecta

144 DE SAPIENTIA

lecta est ab antiquis hominis fabri-
ca & constitutio qua providentia
attribuatur tanquam opus propri-
um. Hujus rei non solum illud in
causa esse videtur quod hominis
natura mentem suscipit, atque in-
tellectum Providentiae sedem, at-
que durum quodammodo videtur,
& incredibile ex principiis brutis,
& surdis excitare, & educere ra-
tionem, & mentem, ut ferè neces-
sario concludatur providentia ani-
mae humanae indita esse non sine
exemplari & intentione, & au-
thoramento Providentiae majoris.
verum & hoc praecipue proponitur,
quod homo veluti centrum mundi
sit, quatenus ad causas finales
adeo ut sublato e rebus homine
reliqua vagari sine proposito vide-

antur

entur, & fluctuari, atque quod
 aint scope dissoluta esse, nec finem
 petere. Omnia enim subserviunt
 homini,isque usum & fructum ex
 singulis elicit & capit. Etenim
 astrorum conversiones, & periodi,
 & ad distinctiones temporum, &
 ad plagarum mundi distributio-
 nem faciunt. Et meteoia ad præ-
 sagia tempestatum, & ventitum
 ad navigandum, tum ad molas, &
 machinas; & planta atque anima-
 lia cuiuscunque generis, aut ad
 domicilia hominis & latebras, aut
 ad vestes, aut ad victum, aut ad
 Medicinam, aut ad levandos
 labores, aut denique ad delectatio-
 nem & solatium referuntur, adeo
 ut omnia prorsus non suam rem
 agere videantur, sed hominis.
 Neque

146 DE SAPIENTIA

Neq; temere additum est, in massa illa & plasmate, particulas ex diversis animantibus desumptas, atque cum luto illo temperatas & confusas fuisse; quia verissimum est omnium rerum quas universum complectitur, hominem rem maximè compositam, esse, & de-compositam, ut non immeritò ab antiquis mundus minor vocatus sit. Quamvis enim verbi Microcosmi elegantiam, Chymici nimis putide, & ad literam acceperint, & detorserint, dum in homine omnem mineram, omne vegetabile & reliqua, aut aliquid eis proportionatum subesse volunt, manet tamen illud solidum & sanum quod diximus; corpus hominis omnium entium & maximè mistū, et maxi-

mè

in organicū reperiri, quo magis ad-
 mirandas virtutes et facultates sus-
 cipit, & nanciscitur: simpliciū enim
 corporū vires paucae sunt, licet cer-
 u & rapide, qui minimè per mix-
 turam refracta, & comminuta, &
 strata existunt; virtutis autem
 copia & excellentia in mistura &
 compositione habitat. Atque mihi-
 mus homo in originibus suis
 videtur esse res inermis & nuda,
 & tarda in iuvamentum sui, deni-
 que qua plurimis rebus indigeat.
 Itaque festinavit PROMETHE-
 us ad inventionem ignis, qui om-
 nibus fere humanis necessitatibus
 & usibus suppediat & ministrat
 iuvamenta & auxilia: ut si forma
 marum anima, si instrumento-
 rum manus, etiam auxilium auxi-
 liorum,

148 DE SAPIENTIA

horum, siue opis opium ignis dici
 meratur. Hinc enim omnis indu-
 stria, hinc artes mechanica, hinc
 scientie ipsa infinitis modis adju-
 vantur: modus autem furti ignis
 apte describitur, atque ex natura
 rei. Is fuisse perhibetur per vir-
 gam ex ferula ad currum Solis
 admotam. Ferula enim ad per-
 cussionem & plagas adhibetur, ut
 luculenter significetur ignis gene-
 rationem per corporum violentas
 percussiones & collisiones fieri, ex
 quibus attenuantur materia, &
 in motu ponuntur, & ad calorem
 caelestium suscipiendum prapa-
 rantur, ignemque veluti ex curru
 Solis modis clandestinis, ac quasi
 furtim decerpunt & rapiunt. Se-
 quitur parabola pars insignis. Ho-
 mines

mines loco gratulationis, & gratiarum actionis, ad indignationem, & expostulationem versos esse, atque accusationem & PROMETHEI & ignis apud Jovem instituisse; eamque rem Jovi acceptissimam fuisse, adeo ut hominum commoda ob hoc nova munificentia cumulaverit. Quorsum enim ista criminis ingrati erga auctorem suum animi (quod vitium omnia fere complectitur) approbatio & remuneratio? Res alio spectare videtur. Hoc enim vult allegoria; incusationem & naturae suae & artis per homines factam, ex optimo mentis statu proficisci atque in bonum cedere; contrarium Diis invisum, & infestum esse. Qui enim naturam humanam, vel ar-

150 DE SAPIENTIA

tes receptas in immensum extol-
lunt, & effusi sunt in admiratio-
nem earum rerum, quas habent, &
possident, & scientias quas profi-
tentur, aut colunt, perfectas prae-
sus censi volunt; illi primò ad-
versus divinam naturam minus
reverentes sunt, cujus perfectioni
sua ferè equiparent; deinde iidem
erga homines magis sunt infructu-
osi, cum se ad fastigium rerum jam
pervenisse putent, & tanquam per-
functi ulteriora non querant. Con-
tra qui naturam & artes deserunt,
& accusant, & querimoniarum
pleni sunt, illi vere & magis mo-
destum animi sensum retinent, &
perpetuo ad novam industriam, &
nova inventa exstimulantur. Quo
mihi magis mirari libet hominum
in sci-

inscitiam, & malum genium, qui
 paucorum arrogātie servuli, istam
 Peripateticorum Philosophiam,
 portionem Græcæ sapientia, nec
 tam magnam, in tanta veneratio-
 ne habent, ut omnem ejus incusati-
 onem non solum inutilem, sed su-
 spectam & fere periculosam red-
 diderint. Atque magis probandus
 est; & Empedocles, qui tanquam
 furens, & Democritus qui magna
 cum verecundia, quaruntur, om-
 nia abstrusa esse, nihil nos scire, nil
 cernere, veritatem in profundis pu-
 teis immersam, veris falsa miris
 modis adiuncta, atque intorta esse;
 (nam Academia nova modum
 prorsus excessit) quam Aristotelis
 schola fidens & pronuntiatrix.
 Itaque movendi sunt homines, de-

lationem natura & artis Diis cor-
 di esse, & novas eleemosynas, &
 donaria à divina benignitate im-
 petrare, & incusationem PROME-
 THEI licet auctoris & magistri,
 eamq; acrem & vehementem, ma-
 gis sanam & utilem, quam gratu-
 lationem effusam esse, denique opi-
 nionem copie inter maximas cau-
 sas inopie reponi. Quod verò atti-
 net ad doni genus, quod homines in
 premium accusationis dicuntur
 accepisse (floram juventutis videli-
 cet non deciduum) ejusmodi est, ut
 videantur antiqui de modis &
 Medicinis ad senectutis retarda-
 tionem, & vitæ prolongationem fa-
 ciendis, non desperasse; sed illa
 utique numerasse potius inter ea,
 quæ per hominum inertiam, & in-
 curiam

curiam licet semel accepta periere,
aut frustrata sunt; quam inter ea
que plane negata & nunquam con-
cessa fuerint. Significant enim, &
immutant, ex ignis vero usu, atque
ex artis erroribus bene & strenue
accusatis, & convictis, munificen-
tiam divinam ad huiusmodi dona
hominibus non defuisse; ipsos sibi
deesse, cum hoc Deorum munus
asello imposuerint lento & tardi-
grado; ea videtur esse experientia
res stupida & plena mora, ex cu-
jus gradu tardo & testudineo an-
tiqua illa querimonia de vita bre-
vi, & arte longa nata est. Atque
certè nos in ea sumus opinione, fa-
cultates illas duas, Dogmaticam
& Empiricam, adhuc non bene
coniunctas & copulatas fuisse, sed

154 DE SAPIENTIA

nova Deorum munera, aut Philo-
 sophis abstractis tanquam levi
 volucris; aut lenta, & tarda expe-
 rientia tanquam asello imposita
 esse. In quo tamen de asello illo non
 male ominandum est, nisi interve-
 niat illud accidens vie & sitis.
 Existimamus enim si quis experi-
 entia, veluti certa lege & methodo
 constanter militet, neq; inter viam,
 experimenta quæ vel ad lucrum
 faciunt, vel ad ostentationem, siti-
 at: ut ad ea comparanda onus suum
 deponat & distrahat; cum mani-
 ficientia divina aucta & nova ba-
 julum non inutilem fore. Quod
 verò donum illud ad serpentes
 transferit, ea videtur adjectio ad
 fabulam ornatus ferè gratia, nisi
 forte illud inseruerint, ut homines
 pudeat,

VETERUM. 155

videat, si cum igne illo suo, & tot
artibus ea in se transferre non pos-
se, quæ natura ipsa compluribus
aliis animalibus largita est. Eti-
am illa subita hominum cum PRO-
METHIO reconciliatio postquam
spe sua decidissent, monitum habet
utile & prudens. Notat enim ho-
minum levitatem & temeritatem
in experimentis novis. Ea enim si
statim non succedant, & ad vota
respondeant, præproperâ festinati-
one, homines incepta deserunt, &
precipites ad vetera recurrunt,
isque reconciliantur. Descripto
statu hominis, quoad artes & in-
tellectus, parabola transit ad
Religionem; culturam enim arti-
um, cultus divinorum comitatus
est; quem statim hypocrisis occupa-

156 DE SAPIENTIA

vit & polluit. Itaque sub duplici illo sacrificio, eleganter representatur persona vere religiosi & hypocritæ. Alteri enim inest adeps, Dei nimirum portio, ob inflammationem, & suffitum, per quod affectus & zelus ad gloriam Dei incensus, atque alta petens significatur; insunt viscera charitatis, insunt carnes bone, & utiles. In altero nihil præter ossa arida, & nuda reperiuntur, quæ nihilominus pellem farciunt, & hostiam pulcherrimam & magnificentiam imitantur; per quæ recte notantur externi, & inanes ritus & ceremonia jejuna, quibus homines cultum divinum onerant & inflant, res ad ostentationem potius compositæ, quam ad pietatem facientes.

cientes. Neque satis est hominibus
 ejusmodi ludibria Deo offerre,
 nisi ea etiam illi imponant & im-
 putent, ac si ipse illa elegerit, &
 prescripserit. Certè Prophetas sub
 Dei persona de hac optione expo-
 stulat: Num tandem hoc est il-
 lud jejunium, quod elegi, ut ho-
 mo animam suam in diem unum
 affligat, & caput instar junceæ
 demittat? Post statum Religio-
 nis, parabola se vertit ad mores,
 & humane vite conditiones. Atq;
 pervulgatum est illud, & tamen
 recte positum, per Pandoram sig-
 nificari voluptatem, & libidinem,
 qua post vite civilis artes & cul-
 tum, & luxum veluti ex dono ig-
 nis & ipsa incensa est; itaq; Vul-
 cano qui similiter ignem represen-
 tat.

158 DE SAPIENTIA

tat, opificium voluptatis deputa-
 tur, ab illa autem infinita mala, &
 in animos & in corpora; & fortu-
 nas hominum unà cum sera pœni-
 tentia fluxerunt; neque tantum in
 status singulorum, verum etiam in
 Regna & Respub. Ab eodem enim
 fonte bella & tumultus, & tyran-
 nides ortum traxere. Verum opera-
 pretium est animadvertere, quam
 belle & eleganter fabula duas hu-
 mane vitæ conditiones, & veluti
 tabulas sive exempla sub personis
 PROMETHEI & EPIME-
 THEI depinxerit. Qui enim se-
 cū EPIMETHEI sequuntur,
 illi improvidi, neque in longum
 consulentes, quæ in presentia sua-
 via sunt, prima habent, atq; mul-
 tis sane propter hoc angustiis &

difficultatibus, & calamitatibus
 premuntur, & perpetuo fere cum
 illis confluantur; interim tamen
 genium suum placant, atque insuper
 ob rerum imperitiam multas ina-
 nes spes intra animum velunt,
 quibus tamen veluti suavis in-
 somniis se delectant, atque miseri-
 as vita sua condunt. PROME-
 THEI autem schola, homines ni-
 mirum prudentes, & in futurum
 prospicientes, multa scilicet mala,
 & infortunia caute submovent &
 rejiciunt; verum cum hoc bono il-
 lud conjunctum est, ut multis vo-
 luptatibus, & varia rerum jucun-
 ditate se privent, & genium suum
 fraudent, atque quod multo pejus
 est, curis & sollicitudine & timo-
 ribus intestinis se eraciant, & con-
 ficiant.

160 DE SAPIENTIA

ficiant. Alligati enim necessitatis
columnae, innumeris cogitationibus
(quae, quia volucres admodum
sunt, per aquilam significantur)
iisque pungentibus, & jecur mor-
dentibus, & corrodentibus vexan-
tur; nisi fortè aliquando voluti no-
Et exiguam quampiam animi re-
missionem, & quietem nanciscan-
tur, ita tamen ut statim subinde
redeant nova anxietates, & formi-
dines. Itaque paucis admodum
utriusque sortis beneficium contin-
git ut providentia commoda reti-
nuerunt, sollicitudinis, & pertur-
bationis malis se liberarint: neque
id quisquam assequi potest, nisi per
Herculem, id est, fortitudinem, &
animi constantiam, quae in omnes
eventus parata, & cuicunque sorti
aqua,

aqua, prospicit sine metu, fruitor
 sine fastidio, & tolerat sine impati-
 entia. Atque illud notatu dignum
 est, virtutem hanc PROMETHEO
 non innatam, sed adventitiam suis-
 se, atque ex ope aliena. Nulla enim
 ingenita, & naturalis fortitudo
 tanta res par esse possit. Sed hac
 virtus ab ultimo oceano, atque à
 sole accepta & advecta est; presta-
 tur enim à Sapientia, tanquam à
 Sole, & à meditatione inconstan-
 tia, ac veluti undarū humana vite
 tanquam à navigatione Oceani;
 quæ duo Virgilius benè conjunxit.

Fœlix qui potuit rerum cognoscere
 causas,

Quique metus omnes, & inexorabi-
 le fatum

Subjecit pedibus, strepitumq; Ache-
 ronis avari.

Elegan-

162 DE SAPIENTIA

Elegantissimè autem additur ad hominum animos consolandos, & confirmandos, Herbèrè istum ingentem in Poculo sive Urceonavigasse; ne forte natura sua angustias, & fragilitatem nimium pertimescant, aut censeantur; ac si huiusmodi fortitudinis, & constantie capax omnino non esset; de quo ipso Seneca benè ominatus est cum dicat, Magnum est habere simul fragilitatem hominis, & securitatem Dei. Sed iam retrocedendum est ad illud, quod consulto praterimus, ne ea quæ inter se connexa sunt abstriperemus: hoc est, de novissimo illo PROMETHEI crimine, quod pudicitiam Minervæ sollicitasset. Nam & ob hoc delictum gravissimum certè, & maximam

maximam illam pœnam laniationis viscerum subiit. Illud non aliunde esse videtur, quam quod homines artibus, & scientiâ multâ inflati, etiam sapientiam divinam sensibus & rationi subicere sapienter sentent: ex quo certissimè sequitur mentis laceratio, & stimulario perpetua, & irrequieta. Itaq; mente sobria & submissa distinguenda sunt humana & divina; atq; oracula sensus, & fidei nisi fortè & Religio hæretica, & philosophia commentitia hominibus cordi sit. Restat ultimum illud de ludis PROMETHEI cum sedis ardentibus. Hoc rursus ad artes & scientias pertinet, sicut ignis ille ad cuius memoriam & celebrationem huiusmodi ludi instituti sunt; atque continet

194 DE SAPIENTIA

continet in se monitum idque prudentissimum; ut perfectio scientiarum à successione, non ab unius alienius pernecitate, aut facultate expectetur. Etenim qui ad cursum & contentione velocissimi et validissimi sunt, ii ad facem suā accensam servandā fortasse minus sunt habiles, cum à cursu rapido, eque ac nimis tardo periculum extinctionis immineat. Isti autem luminum cursus & certamina jampridem intermissa videntur, cum scientie imprimis quibusque authoribus, Aristotele, Galeno, Euclide, Ptolomæo, maximè florere cernantur atque successio nil magni effecerit, aut fere tentaverit. Atq; optandum esset, ut isti ludi in honorem PROMETHEI sive humana nature instau-

instarentur, atq; res certamen &
 emulationem & bonam fortunam
 reciperet, neq; ex unius cuiuspiam
 facie tremula atque agitata pende-
 ret. Itaque homines mouendi sunt,
 ut se ipsi exuscitent, & vires atque
 etiam vices suas experiantur; neq;
 in paucorum hominum animulis
 & cerebellis omnia ponant. Hæc
 sunt illa, quæ in fabula ista vulga-
 ri, & decantata nobis adumbrari
 videtur: neque tamen inficiamur,
 illi subesse hæc pauca quæ ad
 Christiana fidei mysteria miro
 consensu innuant; ante omnia navi-
 gatio illa Herculis in Urceo ad
 liberandum PROMETHEUM,
 imaginem Dei verbi in carne tan-
 quam fragali vasculo ad redemp-
 tionem humani properantis præ se
 ferre

166 DE SAPIENTIA

*ferre videtur. Verum nos omnem
in hoc genere licentiam nobis ipsi
interdicimus, ne forte igne extra-
neo ad altare Domini utamur.*

XXVII.

*SCYLLA, & ICARUS,
sive, Via media.*

M*Ediocritas sive via media,
in moralibus laudatissima
est; in intellectualibus minus cele-
brata, sed non minus utilis & bona;
in Politicis tantum suspecta, & cum
iudicio adhibenda. Morum autem
mediocritates, per viam ICARO
prescriptam; intellectualium an-
tem, per viam inter SCYLLAM
& CHARYBDEM ob difficulta-
tem & periculum decantatam, ab
Antiquis notantur. ICARO
præcepit*

accepit pater cum mare esset pra-
 volandum, ut viam aut nimis
 sublimem, aut nimis humilem ca-
 ceret. Cum enim ala cerâ essent
 conglutinata, periculum erat si al-
 ius efferretur, ne cera ex solis ar-
 dore liquefieret; sin ad vaporem
 maris propius se submitteret, ne ab
 humore cera minus tenax efficere-
 tur. Ille vero ausu juvenili in celsi-
 ra contendit, atque in praeceps lap-
 su est. Parabola facilis & vulga-
 ris est; virtutis enim via inter ex-
 cessum, & defectum recto tramite
 peritur. Neque mirum erat si
 CARUM excessus perdiderit.
 Excessus enim ferè juvenum; de-
 ctus senum vitia esse solent; ex
 mitis tamen malis & nocivis
 maiorem elegit. Defectus enim
 praviore

168 DE SAPIENTIA

praviores aestimantur; cum excessui nonnihil magnanimitatis subsit & cognationis cum cælo, ad instar volucris: defectus vero humi serpat instar reptilis. Itaque præclaro Heraclitus, Lumen siccum, optima anima. Etenim si ex humo humorem contrahat animas prorsus degenerat; etiam ex altera parte modus adhibendus est, ut ab illa siccitate laudata, lumen reddatur subtilius, non corripiatur incendi-um. Atque hæc cuius fere nota sunt. Via autem illa inter SCYLLAM & CHARYBDIM, certe & peritiam navigandi, & felicitatem desiderat. Si enim in SCYLLAM incidant naves, illiduntur cantibus: si in CHARYBDIM, absorbentur. Cuius parabola ea videtur

videtur esse vis (quam nos breviter
perstringemus, tametsi infinitam
trahat contemplationem) ut in omni
doctrina & scientia, earumq; re-
gulis & axiomatibus, modus tene-
atur inter distinctionum scopulos,
& universalium voragines. Hec
enim duo naufragiis ingeniorum,
& artium famosa sunt.

XXVIII.

SPHINX, five Scientia.

TRADITUR SPHINX fuisse
monstrum specie multiforme;
facie, & voce virginis; pennis vo-
lucris; unguibus Gryphi; jugum
autem montis in agro Thebano
tenebat, & vias absidebat: Mos
autem ei erat, viatores ex insidiis
invadere, ac comprehendere; qui-
bus

170 DE SAPIENTIA

bus in potestatem redactis, anigmata quadam obscura & perplexa proponebat; quae à Musis praebita, & accepta putabantur. Ea si solvere, & interpretari, miseri captivi non possent; haesitantes & confusos magna sevitia dilaniabat. Hec calamitas cum diu grassaretur, praemium propositum est à Thebanis, (ipsum Thebarum Imperium) viro qui SPHINGIS anigmata explicare possit, (neque enim alia superanda illius ratio erat.) Tanto pretio excitatus OEDIPUS vir acer & prudens, sed pedibus laesis, & perforatis, conditionem accepit, & exderi statuit. Postquam autem fidens animi & alacer se coram SPHINGE stitisset; illa ab eo quasivit, quale tandem illud animal

animal esset, quod primò quadrupes natum, postea bipes factum esset deinde tripes, ad extremum rursus quadrupes. Ille praesenti animo respondit, illud in hominem competere, qui sub ipsum partum & infantiam quadrupes provolvitur, & vix repere tentat; nec ita multo post erectus & bipes incedit; in senectute autem baculo innitur, & se sustentat, ut tanquam tripes videatur; extrema autem aetate decrepitus senex labantibus nervis, quadrupes decumbit, & lecto affigitur. Itaque vero responso victoriam adeptus, SPHINGEM interemit; cuius corpus a fello impositum veluti in Triumpho dacebatur; ipse autem ex pactis Rex Thebanorum creatus est. Fabula elegans,

I

172 DE SAPIENTIA

gans, nec minus prudens est; atque videtur confecta, de scientia, praesertim conjuncta practica. Signidem scientia non absurde monstrum dici possit, cum ignorantibus & imperitis prorsus admirationi sit. Figura autem, & specie multiformis est, ob immensam varietatem subiecti, in qua scientia versatur; vultus & vox affingitur muliebris ob gratiam & loquacitatem: Adduntur ala, quia scientia & earum inventa momento discunt, & volant, cum communicatio scientia sit instar luminis de lumine, quod affatim incenditur. Elegantissime autem attribuntur ungues acuti, & adunci; quia scientia axiomata, & argumenta penetrant mentem, eamque pra-

prehendunt & tenent, ut movere
 & elabi non possit; quod & sanctus
 Philosophus notavit; Verba Sapi-
 entum (inquit) sunt tanquam
 æculei, & veluti clavi in altum de-
 fixi. Omnis autem scientia collocata
 videtur in arduis & editis monti-
 um. Nam res sublimis merito pu-
 tatur, & excelsa, & ignorantiam
 tanquam ex superiore loco despi-
 ciens, atque etiam late & unde-
 quaque speculatur & prospicit, ut
 in verticibus montium fieri solet.
 SPHINX autem obsidere fingitur
 scientia, quia ubique in itinere isto,
 siue peregrinatione vite humane,
 materia & occasio contemplatio-
 nis se ingerit & occurrit. Proponit
 autem SPHINX quæstiones &
 enigmata mortalibus varia & dif-
 ficilia,

174 DE SAPIENTIA

ficilia, qua accepit à Musis. Ea
 tamen quamdiu apud Musas ma-
 nent, sœvitia fortasse carent. Donec
 enim nullius alius finis meditatio-
 nis, & disquisitionis sit, præter ip-
 sum scire, intellectus non premitur,
 nec in arcto ponitur, sed vagatur,
 & expatitur; atque in ipsa dubi-
 tatione, & varietate nonnullam
 iucunditatem & delectationem
 sentit; sed postquam à Musis hu-
 jusmodi enigmata ad SPHIN-
 GEM transmissa sunt, id est, ad
 practicam, ut inſtet, & urgeat
 actio & electio, & decretum:
 tum demum enigmata moleſta &
 ſæva eſſe incipiunt, & niſi ſolvan-
 tur & expediuntur, animos homi-
 num miris modis torquent, &
 vexant, & in omnes partes diſtra-
 hunt,

hant, & plane lacerant. Proinde in anigmatibus SPHINGIS duplex semper proponitur conditio; non solventi mentis laceratio; solventi imperium. Qui enim rem callet, is sine suo petitur, atque omnis artifex operi suo imperat. Enigmatum autem SPHINGIS duo in universum sunt genera: anigmata de natura rerum, atque anigmata de natura hominis, atque similiter in premium solutionis sequuntur duo imperia; imperium in naturam, & imperium in homines; vera enim Philosophia naturalis finis proprius & ultimus est, imperium in res naturales, corpora, medicinas, mechanica, alia infinita, licet schola, oblati contenta, & sermonibus tumefacta,

176 DE SAPIENTIA

*res & opera negligat, & ferè pro-
jiciat. Verum enigma illud Oedi-
podi propositum, ex quo ille impe-
rium Thebanum adeptus est, per-
tinebat ad naturam hominis; quis-
quis enim naturam hominis; pror-
sus introspectit ille faber fere for-
tuna sua esse potest, & ad imperan-
dum natus est. Id quod de Romanis
artibus benè pronunciatum est.*

*Tu regere imperio populos, Roma-
ne memento.*

Hæ tibi erunt artes, ———

*Itaque apposita illud; quod Augu-
stus Cæsar signo SPHINGIS
sive de industria sive fortuito usus
est. Ille enim (si quis unquam) in
politica excelluit, & in vita sua
curriculo, plurima nova enigmata
de natura hominis felicissimè sol-
vit,*

vit, qua nisi dexter & paratus solvisset, multoties non procul ab imminente pernicie & exitio abfuisset. Atque additur in fabula, SPHINGIS devicta corpus in asellum impositum fuisse, elegantissime certe, cum nihil sit tam acutum, & abstrusum, quin postquam plane intellectum, & deinceps pervulgatum sit, etiam tarde imponi possit. Neque illud prætermittendum: debellatam esse SPHINGEM à viro pedibus clavato; etenim nimis cito pede, & celeri gradu ad anigmata SPHINGIS homines properare solent; unde fit, ut (prævalente SPHINGE) potius per disputationes ingenia & animos lacerent, quam per opera & effectus imperent.

XXIX.

PROSERPINA, sive
Spiritus.

NARRANT PLUTONEM,
postquam regnum Infero-
rum ex partitione illa memorabili
accepisset, de nuptiis alicujus e Su-
peris desperasse, si eas per collo-
quia, aut modos suaves tentaret;
ut ad raptum consilia sua dirigere
ei fuerit necesse. Itaque captata
opportunitate PROSERPINAM
Cereris filiam, virginem pulcher-
rimam, dum flores Narcissi in Si-
cilia pratis colligeret, subito incur-
su rapuit, atque quadrigis secum
ad subterranea abstravit; ei mag-
na reverentia praebita est, ut &
Domina Ditis vocata sit. Ceres
autem

autem ejus mater cum filia sibi u-
 nice dilecta nusquam comparuif-
 set, supra modum mœsta & anxia,
 redam accensam ipsa manu præ
 se ferens, universum orbis terra-
 rum ambitum peragravit, ut fili-
 am investigaret & recuperaret.
 Id cum frustra fuisset, accepit
 forte iudicio, quod ad inferos deve-
 eta esset, multis lachrymis, & la-
 mentationibus Jovem fatigavit,
 ut illa ei restitueretur. Atque tan-
 dem pervicit, ut si illa nihil ex iis
 quæ apud inferos essent, degustas-
 set, tum eam abducere liceret. Ea
 conditio matris desiderio adversa
 fuit; PROSERPINA enim
 grana tria ex malo granato gu-
 stasse comperta est. Neque idcirco
 Ceres destitit, quin preces & plo-

180 DE SAPIENTIA

ratus de integro resumeret. Po-
stremo itaque ei indultum est, ut
PROSERPINA *dispertitis*
temporibus, & alternis vicibus,
sex menses cum marito, alteris sex
cum matre esset. Hanc PRO-
SERPINAM *postea Theseus &*
Pirithous eximia audacia thala-
mo Ditis deducere tentarunt. Cum
autem in itinere super saxo apud
Inferos deffessi consedisent, eis re-
surgere minimè licuit, sed aeternum
sedebant. PROSERPINA
itaque inferorum regina mansit;
in cuius honorem etiam additum
est privilegium magnum; cum
enim ab inferis revocare gradum,
illis qui eo descendissent, fas non
esset; ascripta est huic legi excep-
sio singularis; ut si quis ramum
aurum

aurum in donum PROSERPI-
NA attulisset, ei ob hoc ire &
redire liceret. Is ramus unicus
erat in ingenti, & opaco luco,
neque stirps erat, sed visci instar
in aliena arbore frondebat, atque
avulso illo alter non deficiebat.
Fabula ad naturam pertinere vi-
detur, atque vim, & copiam illam
in subterraneis, divitem & frugi-
feram, ex qua hac nostra pullu-
lant, & in quam rursus solvun-
tur, & redeunt, perscrutari. Per
PROSERPINAM anti-
qui significarunt spiritum illam
athereum qui sub terra (per
PLUTONEM representata)
clauditur, & detinetur à superi-
ore globo divulsus, quod non ma-
le expressit ille.

Sive.

182 DE SAPIENTIA

Sive recens tellus, seductaque nuper
ab alto

Æthere, cognati retinebat semina
cæli.

Ille spiritus raptus à terra fingitur, quia minime cohibetur, ubi tempus, & moram habet ad evolvendum, sed subita distractione compingitur & figitur, perinde, ac si quis aërem aqua commiscere tentet, hoc nullo modo efficere possit, nisi per agitationem celerem & rapidam; hac enim ratione videmus illa corpora conjungi in spuma, aëre tanquam rapto ab aqua. Neq; ineleganter additur, PROSERPINAM flores Narcissi in vallibus colligentem raptam fuisse; quia Narcissus à corpore sive stupore nomen sumit; atque tum demum

demum spiritus ad raptum materiae terrestriis magis preparatus est & opportunus cum coagulari incipit, ac veluti corporeum colligere. Recte autem tribuitur honor ille PROSERPINÆ, qualis nulli uxori Deorum; ut Ditis Domina sit, quia ille spiritus plane omnia in illis regionibus administrat, stupido & quasi ignaro Plutone. Hanc autem spiritum æther, ac vis Cælestium (per Cererem adumbrata) infinita sedulitate elicere, atque sibi restituere contendit; fax autem illa ætheris sive rada ardens in manu Cereris proculdubio Solem denotat, qui circa terre ambitum luminis officio fungitur, atque maximè omnium esset ad PROSERPINAM

184 DE SAPIENTIA

recuperandam momenti, si omnino hoc fieri posset. Illa tamen haberet, & manet, cujus ratio sequitur accurate & excellenter proposita in pactis illis Jovis & Cereris. Primum enim certissimum est, duos esse modos spiritus in materia solida & terrestri cobibendi. Alterum per constipationem sive obstructionem, qui est mera incarcerationatio & violentia. Alterum per ministrationem proportionati alimenti, atque id fit sponte & libenter. Postquam enim spiritus inclusus depascere incepit, atque se alere, evolare protinus non festinat; sed veluti in terra sua figitur: atque hac est illa degustatio PROSERPINÆ ex mala granato; qua si non fuisset, jampridem

pridem à Cerere cum face illa
 sua orbem terrarum peragrante,
 abducta fuisset. Spiritus enim qui
 subest metallis & mineralibus
 compingitur fortasse precipue per
 massæ soliditatem; qui autem in
 plantis est & animantibus, in cor-
 pore poroso habitat, & aperta effu-
 gia habet, nisi per illum modum
 degustationis libenter detinere-
 tur. Secundum autem pactum de
 semestri consuetudine, non aliud
 est quam elegans descriptio disper-
 titiois anni; cum spiritus ille per
 terrano perfusus, quoad res vege-
 tabiles mensibus æstatis apud su-
 periora degat, atque mensibus hy-
 emis ad subterranea redeat.
 Quod vero attinet ad conatum
 illum Thesei & Perithoi abdu-
 cende

186 DE SAPIENTIA

cenda PROSERPINA, id eo
 spectat, quod sapius fiat, ut spiri-
 tus subtiliores qui ad terram in
 multis corporibus descendunt, neu-
 tiquam illud efficiant, ut spiritum
 subterraneum exsugant & secum
 uniant & evehant; sed contra ipsi
 coagulentur, neque amplius re-
 surgant; ut PROSERPINA
 per eos aucta incolis & imperio
 sit. De virga autem illa aurea,
 vix videmur sustinere posse im-
 petum Chymistarum, si in nos hac
 ex parte irruant; cum illi ab
 eodem lapide suo, & aurimones,
 & restitutionem corporum natu-
 ralium veluti à portis inferorum
 promittant. Verum de Chymica,
 atque lapidis illius procis perpe-
 tuis, certo scimus theoricam eo-
 rum

rum esse sine fundamento, suspi-
 camur etiam practicam quoque
 esse sine certo pignore. Itaque
 missis illis, de ista postrema para-
 bola parte hac nostra sententia
 est. Nobis certe compertum est
 ex compluribus antiquorum fi-
 guris, eos conservationem, at-
 que instauracionem quadam-
 tenus corporum naturalium, pro
 re desperata non habuisse, sed
 potius pro re abstrusa, & qua-
 si avia. Atque idem sentire
 hoc etiam loco videntur, cum
 virgulam istam inter infinita vir-
 gulta ingentis & densissima Syl-
 ve collocarunt; auream autem
 finxere, quia aurum durationis
 Tessera est, insicivam, quia
 ab arte hujusmodi effectus spe-
 randus

188 DE SAPIENTIA

randus est, non ab aliqua Medicina, aut modo simplici, aut naturali.

XXX.

METIS, sive
Consilium.

Narrant Poëta antiqui Jovem cepisse in uxorem METIN, cujus nomen non obscure Consilium significat; eam autem ex illo gravidam factam fuisse: quod cum ille sensisset, partum ejus nullo modo expectasse, sed utique eam devorasse, unde & ipse pragnans factus sit: Puerperium autem mirum fuisse; nam ex capite, sive cerebro Palladem armatam peperisse. Hujus fabula monstrosa, & primo auditu insul-

insulsiſſima ſenſus, arcanum im-
 perii continere videtur, qua arte
 ſcilicet, reges ſe verſus conſilia ſua
 gerere ſoleant, ut auctoritas, &
 majeſtas eorum non ſolum illibata
 conſervetur, verum apud popu-
 lum augeatur, & extollatur.
 Nam reges ſe cum conſiliis ſuis,
 vincolo veluti nuptiali copulari, &
 conjungi, & de rebus maximis
 cum eis deliberare, majeſtatem
 ſuam neutiquam minuire rectè
 judicant verum cum res jam ad
 decretum ſpectat, quod inſtar par-
 tus eſt; conſilii partes non ultra
 tendere ſiunt, ne acta ex conſilii
 arbitrio pendere videantur. Ve-
 rum, tum demum reges (niſi hu-
 juſmodi res ſit, ut invidiam à ſe
 derivare cupiant) quicquid conſi-
 lio

190 DE SAPIENTIA

lio elaboratum & veluti in utero
efformatum est, in se transferre
consueverunt, ut decretum &
executio (quæ quia cum potesta-
te procedit, & necessitatem in-
fert, eleganter sub figura Palla-
dis armata involvitur) ab ipsis
emanare videatur. Neque satis
est, ut authoritas Regum accedat,
& voluntas soluta, & libera, &
non obnoxia; nisi etiam, hoc sibi
sumant, ut ex capite eorum, id
est, ex iudicio, & prudentia
propria decreta nata existimen-
tur.

XXXI.

XXXI.

SIRENES, sive
Voluptas.

FAbula de SIRENIBUS ad
perniciosas illecebras volupta-
tis rectè, sed sensu vulgatissimo
transfertur. Nobis autem videtur,
SAPIENTIA VETERUM,
tanquam uva malè calcata; ex
quibus licet nonnihil exprimitur,
tamen potissima quæque resident,
& prætermittantur. SIRENES
Acheloi, & Terpsichores unus
ex Musis, filie fuisse narrantur;
æ primis temporibus alatae erant;
sed initio temere cum Musis cer-
tamine victæ, alis mulctatæ sunt.
Ex pennis autem evulsis, Musæ
coronas

192 DE SAPIENTIA

coronas sibi fecerunt; adeo ut ab eo tempore *Musa* cum capitibus alatis procederent, prater unam *SIRENUM* matrem; mora autem *SIRENUM* erat in insulis quibusdam amœnis; illa vero è specula naves adventantes cum conspicerent, cantu navigantes primo detinebant, deinde alliciebant, exceptos autem necabant. Neque simplex erat cantilena, sed singulos modis maxime natura eorum convenientibus captabant. Tanta autem pestis erat, ut insula *SIRENUM* etiam longe intuentibus alberent ex ossibus cadaverum inhumatorum. Huic malo remedium repertum est, genere. & modo duplex; alterum ab *Vlysse*, Alterum ab *Orphco*;

pheo; Vlyſſes ſociis omnino au-
 res cera obturari juſſit; ipſe, cum
 experimentum rei facere vellet
 periculum autem depellere, ſe ad
 malum navis alligari voluit, in-
 terminatus, nequid enim, licet ro-
 gatus, ſolveret; Orpheus vero,
 miſſis huiusmodi vinclis, clara vo-
 ce Deorum laudes cantans ad ly-
 ram, voces SIRENUM retudit
 & extra omne periculum fuit.
 Fabula ad mores pertinet, atque
 evidens ſane, nec minus tamen
 elegans parabola videtur. Volup-
 tates ex copia rerum, ac affluen-
 tia; atque ex hilaritate; ſive ex-
 altatione animi proveniunt. Ille
 olim primis ipſis illecebris ſubito,
 & tanquam alata, mortales rape-
 re ſolebant. Doctrina autem &
 eruditio,

194 DE SAPIENTIA

eruditio, hoc saltem efficit, ut ani-
 mus humanus se nonnihil cohibe-
 at, & exitum rei secum perpen-
 dat; itaque alas voluptatibus de-
 trahit. Hoc autem in Musarum
 decus & honorem egregium ces-
 sit; postquam enim Philosophiam
 contemptum voluptatum inducere
 posse nonnullorum exemplo patuit;
 statim res sublimis visa est, quæ
 animam veluti humo affixam at-
 tollat & evehat, & hominum co-
 gitationes (quæ in capite vigent)
 pennatas & veluti æthereas fa-
 ciat. Sola SIRENUM Mater
 pedestris, & sine alis mansit; ea
 proculdubio nil aliud est, quam
 Doctrina levis, & ad iucundita-
 tem inventa, & adhibita; quales
 videntur Petronio illi in pretio
 fuisse,

VETERUM. 165.

fuisse, qui postquam sententiam
mortis accepisset, in ipsis atrius
mortis delicias quesivit, cumque
etiam literas in solatium adhibere
vellet, nil (inquit Tacitus) legit
eorum, quæ ad constantiam faci-
unt; sed leves versus, ex hoc ge-
nere est illud.

Vivamus mea Lesbia, atque ame-
nus,
Rumoresque senum severiorum
Omnes unius asti. cimus assis.

Et illud.

Iura senes nōrint, & quid sit fasque,
nefasque,
Inquirant tristes, legumque exami-
na servant.

Huiusmodi enim doctrina, alas

K

Musa-

196 DE SAPIENTIA

Musarum coronis rursus detrahere, & SIRENIBUS resistere velle videntur. Habitare autem perhibentur SIRENES in insulis, quia voluptates fere secessus querunt, atque hominum cœtus sæpe vitant: SIRENUM autem cantus omnibus decantatus est, ejusque pernicies, & artificium varium: itaque interprete hæc non egent. Illud magis acutum de ossibus veluti clivis albensibus è longinquo visis: Ex quo illud significatur, exempla calamitatis licet clara & conspicua, contra voluptatum corruptelas non multum proficere. Restat de remediis parabola non abstracta ea quidem, sed tamen prudens & nobilis. Propo-
nuntur

nuntur enim mali tam callidi, & tam violenti remedia tria. Duo à Philosophia: tertium à Religione. Acque primus effugii modus est, ut quis principis obstat, atque omnes occasiones, quæ animum tentare, & sollicitare possint, sedulo devitet: id quod obturatio illa aurium denotat; atque hoc remedium ad animos mediocres, & plebios necessario adhibetur, tanquam ad comites Vlyssis. Animi autem celsiores etiam versari inter medias voluptates possunt, si decreti constantiâ se muniant: quin & per hoc, virtutis suæ experimentum magis exquisitum capere gaudent; etiam voluptatum ineptias & insanias

198 DE SAPIENTIA

perdiscunt, potius contemplantes,
quam obsequentes; quod & So-
lomon de se professus est, cum
enumerationem voluptatum, qui-
bus disfluebat, ea sententia clau-
dat: Sapiencia quoque perseve-
ravit mecum. Itaque hujusmodi
heroes inter maximas voluptatum
illecebras se immobiles præstare,
atque in ipsis earum precipitiis
se continere queant; tantum ad
Vlyssis exemplum, interdiciis
perniciosi suorum consilii & ob-
sequiis, quæ animum maximè om-
nino labefactare & solvere pos-
sint. Præstantissimum autem in
omni genere est remedium Or-
phei; qui laudes Deorum can-
tans & reboans, SIRENUM
voces

VETERUM. 199

voces confudit, & summovit.
*Meditationes enim rerum divi-
varum, voluptates sensus non
tantum potestate, sed etiam sua-
vitate superant.*

FINIS.

K 3

1787
The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the membership of the Society since the last meeting of the Council.
The names are arranged in alphabetical order of their surnames.
The names of the persons who have been admitted to the membership of the Society since the last meeting of the Council are as follows:
The names are arranged in alphabetical order of their surnames.

~~2111~~

The names of the persons who have been admitted to the membership of the Society since the last meeting of the Council are as follows:
The names are arranged in alphabetical order of their surnames.
The names of the persons who have been admitted to the membership of the Society since the last meeting of the Council are as follows:
The names are arranged in alphabetical order of their surnames.

P R I S C Æ

S O P H I Æ.

- I. CASSANDRA, five Par-
refia. pag. I.
- II. TYPHON, five Rebel-
lis. 4.
- III. CYCLOPES, five Mi-
nistri terroris. 10.
- IV. NARCISSUS, five Phi-
lauria. 13.
- V. STYX five Fœdera. 16.
- VI. PAN, five Natura. 21.
- VII. PERSEUS, five Bel-
lum. 43.
- VIII. ENDYMION, five Gra-
tiosus. 53.
- XIX. K 4

PRISCÆ SOPHIÆ.

- IX. SOROR GYGANTUM, five
Fama. 56.
- X. ACTEON & PENTHE-
us, five Curiosus. 58.
- XI. ORPHEUS, five Philo-
sophia. 62.
- XII. COELUM, five Origi-
nes. 70.
- XIII. PROTEUS, five Ma-
teria. 76.
- XIV. MEMNON, five præ-
maturus. 81.
- XV. TYTHONUS, five Sa-
tias. 84.
- XVI. PROCUS JUNONIS,
five Dedecus. 86.
- XVII. CUPIDO, five Ato-
mus. 88.
- XVIII. DIOMEDES, five Ze-
lus. 97.
- XIX.

PRISCÆ SOPHIÆ.

- XIX. DÆDALUS, five Me-
chanicus. 104.
XX. ERICTHONIUS, five
Impostura. 110.
XXI. DEUCALION, five
Restitutio. 113.
XXII. NEMESIS, five Vices
Rerum. 114.
XXIII. ACHELOUS, five Præ-
lium. 120.
XXIV. DIONYSUS, five Cupi-
ditas. 123.
XXV. ATALANTA, five Lu-
crum. 133.
XXVI. PROMETHEUS, five
Status hominis. 137.
XXVII. SCYLLA, & ICARUS,
five Via media. 166.
XXVIII. SPHYNX, five Scien-
tia. 169.
XXIX.

PRISCÆ SOPHIÆ.

XXIX. PROSERPINA, five
Spiritus. 178.

XXX. METIS, five Confi-
lium. 188.

XXXI. SIRENES, five Volup-
tas. 191.

FINIS.

Æ.

five

178.

Confi-

188.

olup-

191.